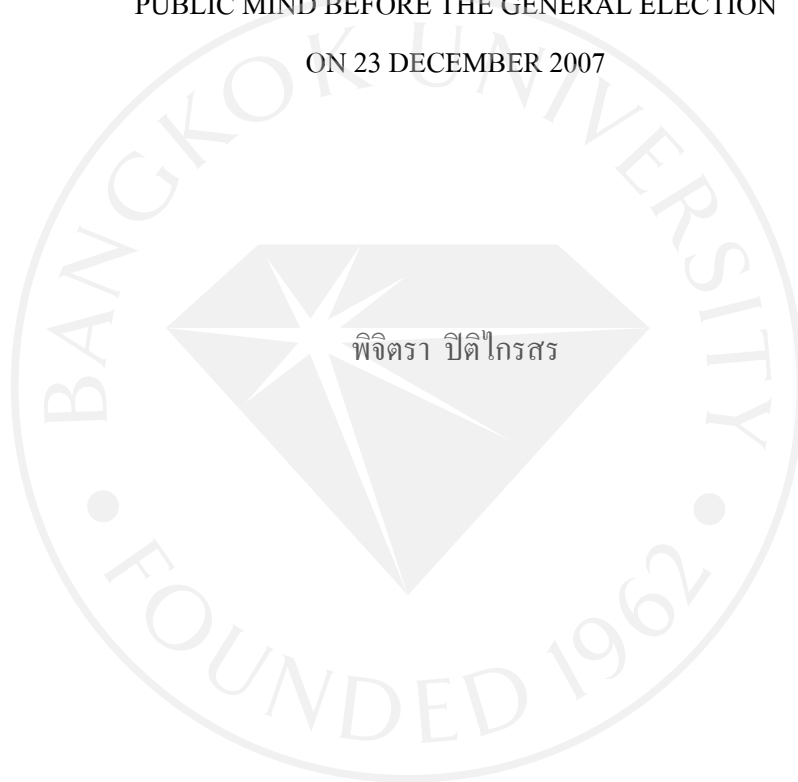


บทบาทการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองของสื่อมวลชน
ก่อนการเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550

THE ROLES OF MASS MEDIA IN CREATING THE POLITICAL
PUBLIC MIND BEFORE THE GENERAL ELECTION
ON 23 DECEMBER 2007



การศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
พ.ศ.2552



©2552

พิจิตรา ปิติไกรสร

สงวนลิขสิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
อนุมัติให้การศึกษาเฉพาะบุคคลนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

เรื่อง “บทบาทการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองของสื่อมวลชนก่อนการเลือกตั้งวันที่ 23
ธันวาคม 2550”

ผู้วิจัย น.ส.พิจิตรา ปิติไกรสร

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. รสขงพร โกมลเสวิน)

ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเลิศ ศฤคิลก)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(รองศาสตราจารย์ สุรเสกข์ พงษ์หาญยุทธ)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

(ดร. สุदारัตน์ ดิษยวรรณนะ จันทราวัฒนากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 31 เดือน มกราคม พ.ศ. 2552

พิจิตรา ปิติไกรสร. ปริญญาโทเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, ธันวาคม 2551, บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

บทบาทในการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองของสื่อมวลชน ก่อนการเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550 (66 หน้า)

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. รสขงพร โกมลเสวิน

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทในการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองของสื่อมวลชน ก่อนการเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองของสื่อมวลชนผ่านหนังสือพิมพ์
2. เพื่อศึกษารูปแบบ และประเภทของเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองที่สื่อมวลชนนำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยศึกษาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และมติชน ฉบับตั้งแต่วันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2550 จนถึงฉบับวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ศึกษาทุกฉบับรวมทั้งสิ้น 378 ฉบับ โดยใช้ตารางลงรหัส (Coding Sheet) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การนับจำนวน หาค่าร้อยละ (Percentage) และใช้สถิติไค-สแควร์ (Chi-square : χ^2) ในการทดสอบค่าถ้อยคำวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS / PC+ โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นคือ .05 ผลการวิจัยสรุปดังนี้

1. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนแสดงบทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสารในฐานะสื่อมวลชนในการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองมากที่สุด
2. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองในรูปแบบข่าวมากที่สุด
3. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์มติชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองในประเภทของเนื้อหาที่เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสาร นโยบายต่างๆ ของพรรคการเมืองมากที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทในการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองของสื่อมวลชน ก่อนการเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550” ในครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี ด้วยความกรุณาจากท่าน อาจารย์ รองศาสตราจารย์ ดร. รสขงพร โกมลเสวิน อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำปรึกษาชี้แนะทางที่ถูกต้องในการทำวิจัย นอกจากนี้ยังได้สละเวลาให้ความช่วยเหลือในการตรวจทานแก้ไขเนื้อหาอย่างละเอียด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง สำหรับคุณพ่อและคุณแม่ที่ให้การสนับสนุนในด้านการศึกษา คอยให้คำแนะนำ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน ขอขอบคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัวรวมถึงเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา

พิจิตรา ปิติไกรสร

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อสารนิพนธ์

กิตติกรรมประกาศ

จ

สารบัญตาราง

ซ

สารบัญภาพ

ณ

บทที่ 1 บทนำ

หลักการและเหตุผล

1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5

ปัญหาวิจัย

6

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

6

ข้อตกลงเบื้องต้น

6

ขอบเขตการวิจัย

6

นิยามศัพท์

7

บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการสื่อสารทางการเมือง

8

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง

11

- แนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึก

11

- บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน

13

- ทฤษฎีผู้เฝ้าประตู

15

คำถามวิจัย

20

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรในการศึกษา

21

กลุ่มตัวอย่าง

21

เครื่องมือในการวิจัย

22

การทดสอบเครื่องมือ

24

การเก็บรวบรวมข้อมูล

25

การวิเคราะห์ข้อมูล

25

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
บทบาทของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ	26
รูปแบบในการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ	27
ประเภทของเนื้อหาข่าวสารที่พบในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ	29
บทบาทของหนังสือพิมพ์มติชน	30
รูปแบบในการนำเสนอของหนังสือพิมพ์มติชน	31
ประเภทของเนื้อหาข่าวสารที่พบในหนังสือพิมพ์มติชน	32
สรุปผลการวิจัย	33
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	38
คำถามวิจัยที่ 1	38
คำถามวิจัยที่ 2	39
อภิปรายผลการวิจัยตามแนวคิดทฤษฎี	40
ข้อเสนอแนะสำหรับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน	42
ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป	43
บรรณานุกรม	44
ภาคผนวก ก. สูตรตารางหาค่าความน่าเชื่อถือตามหลักเกณฑ์ของ Holsti	48
ภาคผนวก ข. ตัวอย่างตารางลงรหัส	49
ภาคผนวก ค. ตัวอย่างข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองที่เผยแพร่	58
ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน	
บทคัดย่อสารนิพนธ์	

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ตารางแสดงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน	13
ตารางที่ 2	ตารางแสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง	27
ตารางที่ 3	ตารางแสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง	28
ตารางที่ 4	ตารางแสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองที่พบในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ	29
ตารางที่ 5	ตารางแสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทของหนังสือพิมพ์มติชนในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง	30
ตารางที่ 6	ตารางแสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์มติชนเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง	31
ตารางที่ 7	ตารางแสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองที่พบในหนังสือพิมพ์มติชน	32
ตารางที่ 8	ตารางเปรียบเทียบร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐกับมติชนในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง	35
ตารางที่ 9	ตารางเปรียบเทียบร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบในการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐกับมติชนในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง	35
ตารางที่ 10	ตารางเปรียบเทียบร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐกับมติชนในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง	38

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1

แบบจำลองกระบวนการสื่อสารของเวสลีย์และแม็คลิน

หน้า

16



บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

“สื่อมวลชน” หมายถึงสื่อทางด้านหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และ ภาพยนตร์ ซึ่งได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา หรือวัฒนธรรม หากย้อนไปเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2387 มีหนังสือพิมพ์เกิดขึ้นในประเทศไทยครั้งแรก โดยหมอแคน บีช บริชเลย์ (Dan Beach Bradley) มิชชันนารีชาวอเมริกัน ได้พิมพ์หนังสือเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษชื่อว่าหนังสือพิมพ์จดหมายเหตุบางกอก (Bangkok Recorder) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้และสอนศาสนา ส่วนหนังสือพิมพ์ภาษาไทยฉบับแรกคือ หนังสือราชการจานุเบกษา พิมพ์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ในปีพ.ศ. 2401 โดยทรงเป็นผู้จัดทำด้วยพระองค์เอง เพื่อชี้แจงข่าวคลาดเคลื่อนและได้ตอบบทวิพากษ์วิจารณ์ที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ของพวกมิชชันนารีชาวต่างชาติ และเพื่อแจ้งข่าวการบริหารพระราชภารกิจทางการเมืองของพระองค์ให้ราษฎรได้ทราบโดยทั่วกัน อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าวยังจำกัดผู้อ่านอยู่เฉพาะเจ้านายและข้าราชการชั้นสูง สำหรับหนังสือพิมพ์ฉบับแรกของไทยที่พิมพ์เผยแพร่สู่ประชาชน คือหนังสือพิมพ์ครุโณวาท จัดทำโดยพระองค์เจ้าเกษมสันต์โสภาค พิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2417 มีเนื้อหาประกอบด้วยข่าวและเรื่องเกี่ยวกับราชการ ข่าวต่างประเทศ สุภาษิตสอนใจ บทกวี บทละคร รวมทั้งข่าวโฆษณาสินค้า (รัชนี วงศ์วรรณ, 2534)

ในปัจจุบันนี้วงการหนังสือพิมพ์ ได้พัฒนาและเปลี่ยนไปอย่างมาก ทั้งกระบวนการทำข่าว กระบวนการผลิต ตลอดจนกระบวนการนำเสนอและการเข้าถึงประชาชน จนกลายเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของประชาชน และมีการปรับตัวเพื่อรองรับความต้องการของประชาชน จึงทำให้มีการเจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ เช่น หนังสือพิมพ์มติชน เป็นหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ ก่อตั้งจดทะเบียนบริษัทเมื่อปีพ.ศ. 2521 และจดทะเบียนเข้าตลาดหลักทรัพย์เมื่อปีพ.ศ. 2532 ด้วยทุนจดทะเบียนเพียง 1 ล้านบาท ผ่านมาเป็นเวลา 18 ปี มีการเจริญเติบโตทางธุรกิจ ทำให้บริษัทมีทุนจดทะเบียนมากถึง 245 ล้านบาท (www.maticchon.co.th) ทางด้านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เป็นหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2493 ผ่านมา 58 ปี มียอดพิมพ์ 1 ล้านฉบับต่อวัน และมีผู้อ่านวันละ 25 ล้านคนต่อวัน (www.thairath.co.th) และเนชั่น กรุ๊ป ผลิตหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ เดอะเนชั่น กรุงเทพธุรกิจบิสิวิค และคมชัดลึก ก่อตั้งเมื่อปีพ.ศ. 2514 จนปัจจุบันบริษัทมีการเติบโตทางธุรกิจ มี

รายได้จากการผลิตและการจัดจำหน่ายหนังสือพิมพ์เป็นจำนวนเงิน 2,644 ล้านบาท (www.nationgroup.com) ซึ่งสื่อให้เห็นว่าธุรกิจของหนังสือพิมพ์มีการเจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งก็เป็นสิ่งบ่งชี้ได้ว่าสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น

หน้าที่สำคัญของสื่อมวลชนนั้นมีอยู่ 4 ประการคือ หน้าที่ให้ข่าวสาร (Information Function) สื่อมวลชนมีหน้าที่ค้นคว้าข่าวสาร ความเป็นไป แล้วรายงานให้ประชาชนทราบ หน้าที่ดังกล่าวถือเป็นการเปิดโลกทัศน์ของประชาชนในประเทศให้กว้างไกล เพื่อให้เกิดความร่วมมือกับนโยบายต่างๆ เช่น การขอความร่วมมือให้ประชาชนร่วมกันประหยัดพลังงาน และหน้าที่ชี้แจงนโยบาย (Policy Function) โดยกระจายข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายเพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพเป็นสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการชี้แจงนโยบายทำให้เกิดความร่วมมือกันในกลุ่มประชาชนทุกระดับ เช่นรัฐบาลประกาศว่าการส่งออกข้าวของไทยจะไม่ส่งผลกระทบต่อปริมาณข้าวที่จะใช้บริโภคในประเทศ

หน้าที่อีกประการหนึ่งของสื่อมวลชนคือให้การศึกษา (Teaching Function) เผยแพร่ความรู้ใหม่ มีทักษะใหม่ มีทัศนคติใหม่ มีค่านิยมใหม่ เช่น การให้ความรู้เรื่องนวัตกรรมทางการแพทย์ใหม่ๆ หรือให้ความรู้เรื่องแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อช่วยให้ดำเนินชีวิตต่อไปได้ในสภาวะเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ รวมถึงหน้าที่เปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Transformation Function) โดยใช้วิธีการนำเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นลีลา น้ำเสียง รูปแบบ และเทคนิคในการสร้างเนื้อหา มีส่วนปรับอารมณ์ความรู้สึก ทำหน้าที่ที่จะมีผลต่อสังคมด้วย ซึ่งหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่ง ย่อมมีหน้าที่ในการเป็นผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ให้กับสังคม โดยรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นให้ประชาชนทราบ และเฝ้าสอดส่องการปฏิบัติงานของรัฐบาล ให้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม เช่นกรณีประสาทเขาพระวิหารที่กำลังเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์อยู่ในขณะนี้ สื่อมวลชนก็ต้องสอดส่องการทำงานของรัฐบาลและนำเสนอข้อเท็จจริงสู่สาธารณชน (มุสดี อรุณมาศ, 2541)

นอกจากนั้นหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทสำคัญในการรายงานเหตุการณ์ต่างๆ ให้ผู้อ่านทราบ ไม่ว่าเหตุการณ์นั้นจะอยู่ใกล้หรือไกลจากผู้อ่าน และมีความใกล้ชิดกับพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะในสังคมที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย บทบาทของหนังสือพิมพ์มีดังต่อไปนี้

(1) บทบาทของผู้แจ้งข่าว (Messenger) ให้สังคมได้ทราบว่าเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นในสังคม เนื่องจากสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่เปิดกว้างด้านเทคโนโลยีทำให้ประชาชนในแต่ละที่ได้ทราบถึงข่าวสารของกันและกันอย่างกว้างขวางและทั่วถึง เช่น แผ่นดินไหวที่เกิดขึ้นที่ประเทศจีนมีคนเสียชีวิตเท่าไร และจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยหรือไม่ อย่างไรบ้าง

(2) บทบาทสุนัขเฝ้าบ้าน (Watchdog) ถ้าจะเปรียบไปแล้ว หนังสือพิมพ์เสมือนสุนัขเฝ้าบ้าน ทำหน้าที่ในการสืบสวนและรายงานถึงสิ่งที่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงทางร่างกาย เศรษฐกิจ หรือการเมืองของประชาชน การเสนอข่าวไม่ดีที่เกิดขึ้นในสังคมมีความสำคัญอย่างมาก เพราะทำให้ประชาชนได้รับทราบและระมัดระวังเพื่อป้องกันตนเอง รวมถึงข่าวความก้าวหน้าทางสังคม เช่น เทคโนโลยีการรักษาโรคต่างๆ เช่น การเตือนภัยของกรมอุตุนิยมวิทยาในเรื่องดินฟ้าอากาศ หรือ กระทรวงสาธารณสุขเตือนถึงโรคระบาดต่างๆ เพื่อให้ประชาชนไม่เกิดความตื่นตระหนกตกใจ แต่มีความเข้าใจและเตรียมพร้อมป้องกันภัย

(3) บทบาทของตัวกลาง (Intermediary) คือตัวกลางระหว่างแหล่งข่าวกับผู้รับข่าว เพราะในสังคมที่กว้างใหญ่มีความสลับซับซ้อน แหล่งข่าวกับประชาชนอยู่ห่างไกลกัน ซึ่งยากที่จะใช้วิธีการบอกแบบปากต่อปาก สื่อมวลชนจึงเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข่าวสารได้ และบทบาทเป็นตัวกลางระหว่างแหล่งข่าวกับแหล่งข่าว สื่อมวลชนมักถูกมองข้ามในการปฏิบัติหน้าที่นั้น สื่อมวลชนมีโอกาสพบแหล่งข่าวต่างๆ มากกว่าแหล่งข่าวจะพบกันเอง ดังนั้นปัญหาการทำงานซับซ้อน ปัญหาความขัดแย้งจึงได้รับความแก้ไขก่อนที่จะมีความรุนแรง เช่น สื่อมวลชนเป็นสื่อกลางในการนำเสนอนโยบายของพรรคการเมืองต่างๆ แก่ประชาชนโดยความเป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

(4) บทบาทตัวเชื่อม (Relay) ในการถ่ายทอดข่าวสารจากแหล่งข่าวไปสู่ประชาชนนั้น สื่อมวลชนได้เป็นตัวเชื่อมในกระบวนการสื่อสาร โดยการเชื่อมโยงทวีปเข้ากับทวีป ทำให้เกิดการรับรู้และเข้าใจวัฒนธรรมของอีกฝ่ายหนึ่ง สื่อมวลชนสามารถเป็นสื่อกลางในการย่อโลกไว้ ด้วยการนำเสนอเรื่องข่าวสารของอีกประเทศหรืออีกวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดการรับรู้ เช่น การเผยแพร่ข่าวสารวัฒนธรรมพื้นเมืองของชนเผ่าต่างๆ ในทวีปโลกที่ห่างไกล

(5) บทบาทผู้เฝ้าประตู (Gatekeeper) สื่อมวลชนจะตรวจสอบข่าวสารที่เข้ามา และเลือกนำเสนอหรือปฏิเสธการนำเสนอเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ส่งไปยังผู้อ่าน ผู้ดู ผู้ฟัง (ปรมะ สตะเวทิน, 2540)

แม้ว่าสื่อมวลชนจะมีบทบาทและหน้าที่มากมายเพียงใด ก็เปรียบเหมือนดาบสองคม สื่อมวลชนมีสิทธิเสรีภาพในการรับรู้เข้าถึงข่าวสาร และนำเสนอข่าวสาร แต่ในขณะเดียวกัน สื่อมวลชนก็ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย ดังเช่น ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จากสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ปีพ.ศ. 2541 ได้กล่าวถึงเรื่องจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ หมวดที่ 2 ข้อที่ 5 ว่า “หนังสือพิมพ์ต้องนำเสนอข่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือหมู่คณะ” อันหมายถึงต้องส่งผลประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมอย่างแท้จริง ถ้าความรับผิดชอบของสื่อมวลชนนั้น เกิดขึ้นจากความรู้สึกภายใน เกิดเป็น “จิตสาธารณะ” เกิดขึ้น โดยไม่ต้องมีผู้ใดมาบังคับหรือสั่งให้ทำ พิจารณา และตัดสินใจว่าสิ่ง

ใดควรนำเสนอหรือสิ่งใดไม่ควรนำเสนอ โดยพิจารณาจากผลประโยชน์สูงสุดของสาธารณะชน สังคมไทยก็จะเป็นสังคมที่น่าอยู่ สงบสุขเป็นระเบียบ เรียบร้อย

จากที่กล่าวมาข้างต้น สื่อมวลชนมีบทบาทมากพอที่จะกำหนดแนวทางของสังคม ในขณะที่ด้วยกันสังคมก็มีส่วนสำคัญในการสร้างแนวทางความเป็นไปของสื่อมวลชนได้เช่นกัน ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง (ระวีวรรณ ประกอบผล, 2529) ดังนั้นถือเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารด้านการเมืองซึ่งรวมถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เพื่อเป็นบรรทัดฐานให้ประชาชนตัดสินใจ รวมถึงสนับสนุนให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส ส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ช่วยรณรงค์หาเสียง ดึงดูดผู้สมัครหรือข้อความที่มีเนื้อหาสนับสนุนพรรคการเมือง ซึ่งส่งผลให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในปัจจุบันดูเหมือนว่าสังคมไทยกำลังตื่นตัวกับคำว่า “จิตสาธารณะ” เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะหลายองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสังคมไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐและเอกชน ซึ่งในทางฝั่งของการตลาดเกิดเป็นกระแส CSR (Corporate Social Responsibility) ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับ “จิตสาธารณะ” คือความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีอยู่ ซึ่งความรับผิดชอบนั้นใช้ “จิต” เป็นองค์ประกอบสำคัญ (ณัย จันทรเจ้าฉาย, 2550) จิตสาธารณะ หรือจิตอาสา เป็นจิตที่พร้อมจะสละเวลา แรงกาย และสติปัญญาเพื่อสาธารณะประโยชน์ เป็นจิตที่มีความสุขเมื่อได้ทำดี และเห็นน้ำตาเปลี่ยนเป็นรอยยิ้ม (พระไพศาล วิสาโล, อ้างถึงใน ณัย จันทรเจ้าฉาย, 2550 หน้า 150)

ในยุคโลกใหม่และเสรีประชาธิปไตยทำให้คนรุ่นใหม่ต้องการสำนึกใหม่ในเรื่องสิทธิและเสรีภาพมากขึ้น เส้นแบ่งขอบเขตความเป็นส่วนตัวส่วนรวม ทั้งในเชิงพื้นที่และเชิงตัวตนที่ชัดเจนมากขึ้น อย่างน้อยก็จะต้องรู้ว่าสิทธิของปัจเจกบุคคลจะต้องสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกับความรับผิดชอบต่อสังคม การเรียกร้องจิตสำนึกสาธารณะต่อประเด็นปัญหาที่เป็นส่วนรวม จึงนับเป็นเรื่องใหม่พอควรสำหรับสังคมไทยโดยทั่วไป ดังนั้นจิตสาธารณะจึงเป็นเรื่องของกระบวนการเรียนรู้จากความเป็นจริงทางการเมืองและสังคมของประชาชนพลเมืองเอง ไม่ใช่สิ่งสำเร็จรูปที่จะนำลงไปเป็นหลักสูตรการศึกษาใดๆ (สุชาดา จักรพิสุทธิ์, 2544)

แม้องค์กรของหนังสือพิมพ์ต้องดำเนินอยู่ให้ได้ในธุรกิจ โดยมีผลกำไรมีผลกำไรเพื่อความอยู่รอดขององค์กร ซึ่งท้ายที่สุดแล้วความมั่งมี ไม่ใช่เฉพาะแค่ด้านวัตถุแต่ยังรวมถึงความร่ำรวยทางด้านคุณธรรมด้วย (เกษม วัฒนชัย, อ้างถึงใน สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2550 หน้า 12) ขณะนี้ประเทศไทยอยู่ท่ามกลางสถานะของโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว หากผู้มีบทบาทสำคัญในภาคส่วนต่างๆ ในประเทศไทยไม่มาร่วมรับรู้และร่วมมือในการแก้ปัญหาแบบยั่งยืนแล้ว ประชาชนและ

พลเมืองส่วนใหญ่ที่ไม่มีโอกาสรับรู้ (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, อ้างถึงใน สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2550 หน้า 3)

การศึกษาครั้งนี้จะมุ่งไปที่บทบาทของสื่อมวลชนด้านการเมือง ว่าในขณะที่บ้านเมืองกำลังวุ่นวาย หลังเกิดการปฏิวัติ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 และในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ได้มีการเลือกตั้งเพื่อให้ประเทศชาติกลับสู่การปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงนั้น สื่อมวลชนมีบทบาทในการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองก่อนการเลือกตั้งอย่างไรบ้าง ซึ่งถือเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการแสดงความรับผิดชอบต่อประชาชนรวมไปถึงต่อสังคมด้วย แม้ว่าจะมีข่าวสารมากมายเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันแต่สื่อมวลชนต้องคำนึงถึงจิตสาธารณะ และจิตสำนึกในคุณธรรมจริยธรรมในการนำเสนอข่าวสาร ตลอดจนเลือกกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อสังคม

ดังนั้นในการวิจัยเรื่องบทบาทการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองของสื่อมวลชน ก่อนการเลือกตั้งวัน 23 ธันวาคม 2550 จึงเน้นศึกษาเนื้อหาข่าวสารด้านการเมืองที่สื่อมวลชนนำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์ ในช่วงก่อนการเลือกตั้ง 6 เดือน เพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์บทบาทของสื่อมวลชนว่าส่งเสริมจิตสาธารณะทางการเมืองให้ประโยชน์มากน้อยเพียงใด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

งานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์ สาขาวารสารศาสตร์ทำให้ทราบถึงบทบาทการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองของสื่อมวลชนผ่านหนังสือพิมพ์ และยังมีผลสำคัญที่จะทำทราบแนวทางการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนให้ทราบถึงรูปแบบและเนื้อหาในด้านจิตสาธารณะทางการเมืองที่สื่อมวลชนนำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์ รวมถึงทำให้ทราบถึงการนำเสนอเนื้อหาที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของสื่อมวลชน เพื่อเป็นกระจุกสะกิดถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในด้านการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง และหากสื่อมวลชนมีจิตสาธารณะเพื่อสังคมส่วนรวมมากเท่าใด ก็จะทำให้ส่งผลดีต่อประเทศชาติมากเท่านั้น เพราะเมื่อใดก็ตามที่ประชาชนแต่ละคนทำหน้าที่และบทบาทของตนเองอย่างดี ก็จะทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า ดังเช่นพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ความว่า ถ้าช่วยกันทำตามหน้าที่ที่แต่ละคนมี ก็สามารถที่จะทำให้ประเทศชาติอยู่เย็นเป็นสุขได้ ให้เป็นประโยชน์ต่อ ส่วนรวม ทั้งนี้ ประเทศชาติจะก้าวหน้าและมีความปลอดภัยต่อไป

ปัญหาวิจัย

1. สื่อมวลชนมีบทบาทการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองก่อนการเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ระยะเวลา 6 เดือนอย่างไรบ้าง
2. การนำเสนอเนื้อหาข่าวสาร ด้านการเมืองที่สื่อมวลชนนำเสนอในช่วงก่อนการเลือกตั้งมี รูปแบบและประเภทของเนื้อหาอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองของสื่อมวลชนผ่านหนังสือพิมพ์
2. เพื่อศึกษารูปแบบ และประเภทของเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองที่ สื่อมวลชนนำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการศึกษาครั้งนี้ข้อจำกัดในการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยเลือกศึกษาเนื้อหาเฉพาะใน หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนจำนวน 378 ฉบับ ในระยะเวลาประมาณ 6 เดือน ตั้งแต่ฉบับวันที่ ฉบับตั้งแต่วันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2550 - 22 ธันวาคม พ.ศ. 2550 เป็นช่วงที่มีอนุภูมิทางการเมืองสูง บ้านเมืองกำลังวุ่นวาย หลังเกิดการปฏิวัติ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 และในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ได้ มีการเลือกตั้งเพื่อให้ประเทศชาติกลับสู่การปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย หนังสือพิมพ์จึงให้ ความสนใจมาก ในขณะที่ถ้าไม่มีประเด็นการการเลือกตั้ง หนังสือพิมพ์อาจไม่นำเสนอข่าวด้าน การเมืองมากเท่าช่วงนี้ ดังนั้นบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง ในช่วงที่ศึกษาอาจมีมากกว่าปกติ ซึ่งทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้นำเสนอบทบาทของหนังสือพิมพ์ กับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองในสภาวะปกติ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาบทบาทการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองของสื่อมวลชน ก่อนการ เลือกตั้งเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 เป็นเวลา 6 เดือน คือวันที่ 22 มิถุนายน ถึง 22 ธันวาคม พ.ศ. 2550

ในการศึกษาครั้งนี้จะเลือกศึกษาหนังสือพิมพ์ โดยแบ่งหนังสือพิมพ์เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. หนังสือพิมพ์ประชานิยม (Popular Newspaper) คือ ไทยรัฐ
2. หนังสือพิมพ์คุณภาพ (Quality Newspaper) แบบรายวัน คือ มติชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

จิตสาธารณะ หมายถึง ส่วนของจิตใจที่รับรู้ได้ ตระหนักถึงความรู้สึก ผิดชอบชั่วดีที่มีอยู่ในตัวตนของผู้สื่อข่าว กระทำโดยไม่ต้องมีกฎระเบียบมาบังคับ ยินดีเต็มใจทำออกจากความรู้สึกภายใน เพื่อสร้างสรรค์และหล่อหลอมให้สังคมดำเนินไปด้วยความสงบสุขเรียบร้อย

จิตสาธารณะทางการเมือง หมายถึง การที่สื่อมวลชนนำเสนอและรายงานข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งไปในทางที่สร้างสรรค์ และจรรโลงสังคม กล่าวคือ วางตัวเป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง สนับสนุนให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส ส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ตลอดจนเป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสาร นโยบายต่างๆ ของพรรคการเมือง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง “บทบาทการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองของสื่อมวลชน ก่อนการเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550” ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน แนวคิดทางด้านสื่อสารมวลชน และแนวคิดด้านการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองมาเป็นกรอบในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดการสื่อสารทางการเมือง
2. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง
 - 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึก
 - 2.2 บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน
 - 2.3 ทฤษฎีผู้เฝ้าประตู (Gatekeeper Theory)

แนวคิดการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication)

การสื่อสารโดยเฉพาะการสื่อสารมวลชนในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญในทางการเมือง การรายงานข่าวสารส่วนใหญ่มักรายงานผ่านสื่อมวลชน ดังนั้นสื่อมวลชนจึงเป็นแหล่งสารที่สำคัญแก่ประชาชนในสังคมประชาธิปไตย อาจกล่าวได้ว่าสื่อมวลชนมีหน้าที่สำคัญอยู่ 5 ประการคือ (รัตน ทิมเมือง, 2451)

1. มีหน้าที่แจ้งข่าวสารแก่ประชาชน (inform) ถึงในสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น ในลักษณะที่เป็น การสังเกตการณ์สภาพแวดล้อมหรือการเฝ้าดูเหตุการณ์
2. สื่อต้องให้การศึกษาแก่ประชาชน (educate) โดยให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์หรือข้อเท็จจริง
3. สื่อต้องเป็นเวที (platform) สำหรับวาทกรรมทางการเมืองในสาธารณะ เปิดให้มีการสำรวจและความคิดเห็นของสาธารณะชนในเรื่องที่สำคัญ
4. หน้าที่ที่ต้องรายงานข่าวและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และสถาบันทางการเมืองแก่ประชาชนในลักษณะการเป็นสุนัขเฝ้ายาม (watch dog)
5. สื่อมวลชนในสังคมประชาธิปไตยต้องสามารถเป็นช่องทางการสนับสนุนการแสดงทัศนคติทางการเมือง

ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย การสื่อสารจะมีบทบาทสำคัญช่วยให้ความเห็นพ้องต้องกัน ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสภาพสังคมที่แตกต่างและสร้างค่านิยม

และเป้าหมายร่วมกันให้เกิดขึ้นภายในสังคม สื่อมวลชนจะทำหน้าที่ในการถ่ายทอดข่าวสารกลับไปมา เพื่อให้สื่อมวลชนสามารถสอดส่องตรวจตราการบริหารงานของรัฐบาล

ในระบบการสื่อสารทางการเมืองมีองค์ประกอบสำคัญในการสื่อสารโดยมีองค์กรหลัก 3 กลุ่มคือ องค์กรทางการเมือง สื่อและกลุ่มพลเมือง มีความสัมพันธ์ต่อกันภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจโดยสื่อจะเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ดังนี้

องค์กรทางการเมือง (Political Organizations) ประกอบด้วยกลุ่มการเมืองในระบบเช่น รัฐบาล พรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองต่างๆ เช่นกลุ่มผลประโยชน์ องค์กรเอกชนเป็นต้น ซึ่งต่างกลุ่มก็มีเป้าหมายเดียวกันในการใช้สื่อมวลชนเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ทางการสื่อสารของตน

พลเมือง (Citizens) เป็นสมาชิกของสังคมในฐานะปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มที่มีบทบาทและการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีสิทธิและหน้าที่ทางสังคมและการเมืองตามกฎหมาย และพลเมืองยังเป็นกระบวนการสื่อสารที่ไม่สามารถละเลยความสำคัญได้ว่าผู้รับสารจะเป็นอย่างไร การสื่อสารทางการเมืองจะถูกนำมาใช้เพื่อให้เกิดผลต่อผู้รับสาร

สื่อ (Media) เป็นองค์ประกอบที่สามในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งสื่อมีหน้าที่ทั้งเป็นผู้ส่งสารในการสื่อสารทางการเมืองที่เกิดขึ้นนอกองค์กรสื่อ และเป็นผู้ส่งข่าวสารทางการเมืองที่สร้างขึ้นโดยนักสื่อสารมวลชน

เสรี วงษ์มณฑา (ภคกุล ศิริพิชัย, 2536) ได้อธิบายถึงการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสื่อสารในกระบวนการทางการเมืองไว้มีอยู่ 4 รูป ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบของทฤษฎีแบบกระสุนปืน (Bullet) และทฤษฎีเข็มฉีดยา (Hypodermic Needle Model) มักใช้ในทางโฆษณาชวนเชื่อ โดยมองผู้รับสารเหมือนกระดาศขาวที่วางเปล่าข้อมูลข่าวสารที่ส่งให้แก่ผู้รับสารจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือพฤติกรรมตามที่ผู้ส่งสารต้องการ ดังนั้น การนำเอาทฤษฎีนี้มาใช้ จึงมุ่งที่ตัวแปลต่อไปนี้

1.1 แหล่งข่าวสารหรือผู้ส่งสาร จะให้ความสำคัญว่าผู้ส่งสารเป็นใครมีคุณสมบัติอย่างไร จึงจะทำให้การโฆษณาชวนเชื่อมีสัมฤทธิ์ผล

1.2 เนื้อหาของข่าวสาร จะให้ความสนใจว่าจะต้องเสนอเนื้อหาอย่างไร จะเรียบเรียงถ้อยคำอย่างไรให้สละสลวยและจูงใจได้ผลตามต้องการ

1.3 ช่องทางการสื่อสาร จะให้ความสนใจว่าจะใช้สื่ออะไรดีบุคคลหรือสื่อมวลชน ถ้าเป็นสื่อมวลชนควรเป็นสื่ออะไร ควรจะใช้ช่องทางในการกระจายกว้างแค่ไหน และถี่เท่าใดจึงจะพอ

2. รูปแบบทฤษฎีสอดคล้อง (Two-step Flow Model) มองว่าการใช้สื่อมวลชนอย่างเดียวนั้นไม่สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือพฤติกรรมของประชาชนได้ จึงกระจายข้อมูลข่าวสารต่างๆ

ไปสู่กลุ่มผู้นำความคิดเห็น เพื่อให้คนกลุ่มนี้นำเอาข่าวสารที่ได้รับไปเผยแพร่แก่ประชาชนอีกทอดหนึ่ง ตามรูปแบบนี้จึงมักเกิดผู้นำทางความคิดเห็นหลายคน แต่ละผู้นำก็มีพื้นฐานต่างกัน การตีความข้อมูลที่ได้รับมาก็ต่างกันตามทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดของแต่ละคน การใช้รูปแบบนี้ในการเผยแพร่ข่าวสารทางการเมืองจึงมิใช่เรื่องง่าย

3. รูปแบบการเลือกรับสาร (Selective Exposure Model) ตามทฤษฎีนี้จะพิจารณาคุณสมบัติของผู้รับสารว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการมีปฏิกิริยาโต้ตอบด้วย ไม่ได้ให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารที่จะส่งเพียงอย่างเดียว ทฤษฎีนี้เชื่อว่าหากข่าวสารใดไม่สอดคล้องกับความรู้ ความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ ของประชาชนแล้ว ข่าวสารนั้นจะไม่ได้รับการสนใจเลย ในปัจจุบันการเมืองเชื่อมั่นในทฤษฎีนี้มาก มักศึกษาทัศนคติและสภาวะระดมคติก่อนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนยุทธการเผยแพร่ข่าวสารทางการเมือง

4. รูปแบบของทฤษฎีการกำหนดเรื่องหรือลดความสำคัญของปัญหา (Agenda-setting Model) ในขณะที่ทฤษฎีอื่นมองที่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือพฤติกรรมของผู้รับสาร แต่ทฤษฎีนี้เน้นที่บทบาทของสื่อมวลชนในการเลือกข่าวว่าจะนำเสนอข่าวใด มากน้อยแค่ไหน การประยุกต์ทฤษฎีนี้สื่อมวลชน รัฐบาล นักการเมือง สามารถทำให้ประชาชนมองเรื่องที่ไม่สำคัญให้สำคัญ หรือทำเรื่องสำคัญให้ไม่สำคัญได้ ทฤษฎีนี้ได้รับการพิสูจน์มาแล้วว่าอะไรที่สื่อมวลชนเสนอข่าวบ่อยๆ ประชาชนจะมีความคิดว่ามีมีความสำคัญต่อประเทศชาติเสมอ และอะไรที่สื่อมวลชนไม่ค่อยนำมาเสนอประชาชนจะไม่สนใจเลย

จากแนวคิดการสื่อสารทางการเมือง บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา (2540) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทหนังสือพิมพ์ต่อการพัฒนาการเมืองไทยหลังเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 พบว่าผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปนิยมอ่านหนังสือพิมพ์ทั้งเชิงปริมาณ (Sensational News) และเชิงคุณภาพ (Quality News) โดยสนใจอ่านคอลัมน์การเมืองมากที่สุด ทั้งนี้หนังสือพิมพ์มติชนได้รับความนิยมสูงสุดได้รับการยอมรับว่าแสดงบทบาทและทำหน้าที่สื่อมวลชนที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองไทยหลังเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 จนถึงปัจจุบัน และหนังสือพิมพ์มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง

เสน่ห์ นนทะโชติ (2524) ศึกษาวิจัยเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชนบทไทย พบว่าประชาชนได้รับข่าวสารทางการเมืองจากการเปิดรับสื่อมวลชน มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยสำนึกของตนเอง มากกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากการสื่อสารระหว่างบุคคลและในทางตรงกันข้าม ประชาชนที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากการสื่อสารระหว่างบุคคลมีแนวโน้มที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะของการถูกชักจูง หรือระดมพลังมากกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากการเปิดรับสื่อมวลชน แต่

ในขณะที่ ฐิตกานต์ ธนาโอฬาร (2524) ศึกษาการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต นักศึกษา มหาวิทยาลัย พบว่าการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนรวมทั้งการสื่อสารกับสื่อบุคคล ครอบครัว และเพื่อน ต่างไม่มีผลต่อการพัฒนาความรู้ทางการเมืองของนักศึกษาแต่อย่างใด คงมีเพียงการสื่อสารกับสื่อบุคคลที่เป็นครูอาจารย์เพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นที่มีผลต่อการพัฒนาความรู้ทางการเมืองของนิสิต นักศึกษา โดยสอดคล้องกับการศึกษาของ เจตน์ศักดิ์ แสงสิง-แก้ว (2524) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับกระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองคือการสื่อสารในกลุ่มเพื่อนและการมีประสบการณ์ทางการเมือง

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง

แนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึก

ในงานวิจัยนี้ผู้ศึกษามุ่งเน้นที่จะศึกษาด้านการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองของ สื่อมวลชน แต่เนื่องจากในประเทศไทยยังไม่มีกรกล่าวถึงเรื่องจิตสาธารณะมากนัก จึงสรุปว่า บุคคลใดก็ตามก่อนที่จะมีจิตสาธารณะในเรื่องใดๆ ต้องมีจิตสำนึกที่ดีในเรื่องนั้นๆ ก่อน จึงขอ นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึกดังนี้

จิตสำนึกหมายถึงความรู้สึกในการกระทำทางสังคม หมายถึงการรู้ตัวว่าตนเองมีอยู่หรือมีคนอื่นอยู่ด้วย หรือตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มนั้น ในที่นี้เรียกว่า จิตสำนึก โดยจิตของคนเราแบ่งออกเป็น 3 ระดับด้วยกันคือ จิตสำนึก (Conscious Mind) จิตใต้สำนึก (Sub- Conscious Mind) และ จิตเหนือสำนึก (Super- Conscious Mind)

จิตสำนึก (Conscious Mind) คือจิตที่คนเราตั้งใจ หรือต้องการความสำเร็จไม่ว่าทางใดทางหนึ่งก็ตามอาจจะต้องการเรียนเก่ง ต้องการร่ำรวย อยากมีชื่อเสียง จิตสำนึกเป็นจิตใจระดับแรกสุดของมนุษย์ มีหน้าที่ให้ทำสิ่งต่างๆ ตามสัญชาตญาณทั่วไป แก่ การกิน การนอน การป้องกันตนเอง จิตสำนึกมีอยู่ร้อยละ 7 เป็นส่วนที่มนุษย์นำมาใช้เป็นปกติ จิตสำนึกของคนเราเปรียบเหมือน ตะแกรงที่จะคัดสิ่งที่ไม่ต้องการออก แต่สิ่งที่จิตสำนึกสนใจนั้น จะถูกเก็บไว้ในรูปของมโนภาพ และส่งผ่านเข้าไปยังจิตภายใน จิตสำนึกไม่มีอำนาจสร้างสรรค์มีหน้าที่เพียงส่งความคิดที่เป็น ปฏิกริยาต่างๆ

จิตใต้สำนึก (Sub- Conscious Mind) คือส่วนของจิตใจจำนวนร้อยละ 93 ที่ไม่ถูกนำมาใช้โดยตรง จิตใต้สำนึกเป็นเสมือนเครื่องกำเนิดไฟฟ้าที่มีพลังมหา เช่นคนที่กำลังตกใจอย่างสุดขีดสามารถยกของหนักชนิดที่คนสองคนยกไม่ไหว เพราะขณะที่เราโกรธนั้นเราสามารถข้ามสติ (จิตสำนึก) ไปสู่จิตใต้สำนึกที่มีพลังมาก

จิตเหนือสำนึก (Super- Conscious Mind) มีคุณสมบัติคล้ายจิตสำนึกที่ยิ่งใหญ่เป็นแหล่งที่เก็บรวบรวมความรู้ทุกอย่างของอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ผสมผสานกันเป็นเนื้อเดียว โดยไม่สามารถบอกได้ว่าเริ่มต้นจากสิ่งใด และจะไปสิ้นสุดลงที่ใด ดังนั้นผู้ที่มีการพัฒนาจิตละเอียดอ่อน ทะลุผ่านจิตใจระดับแรกๆ (จิตสำนึกและจิตใต้สำนึก) แล้วจะเข้าถึงจิตใจที่ละเอียดอ่อนที่เรียกว่าจิตเหนือสำนึกทำให้เกิดความหยั่งรู้ด้วยตนเอง (เทิน ศรีสุข, 2537 อ้างถึงใน ลัทธิสมาธิ เกื้อสกุล, 2547 หน้า 66)

จิตสาธารณะนับเป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทย และเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประชาคม โดยคำว่าสาธารณะหมายถึง ภารกิจ สมบัติ สิ่งของ สถานที่ ที่ไม่ได้เป็นของปัจเจกบุคคลใดแต่รวมถึงความเป็นส่วนรวมและสังคมด้วย การสร้างจิตสาธารณะ หรือจิตสำนึกทางสังคม คือการรู้และคำนึงถึงสิ่งที่เป็นส่วนรวม ร่วมกันเป็นกลุ่มเดียวกัน กำหนดกลุ่มสังคมหรือกำหนดกลุ่มสาธารณะด้วยเกณฑ์ต่างๆ ทำให้เกิดจิตสาธารณะในกลุ่มต่างชนิดกัน เช่นจิตสาธารณะทางเชื้อชาติหรือทางชนชั้น ซึ่งมีหลักเดียวกันคือ บุคคลที่มีความรู้สึกคำนึงถึงการมีอยู่ของกลุ่มแต่ละประเภทนั้น

จิตสาธารณะเป็นก้าวแรกของเส้นทางสู่ “ความเป็นพลเมือง” ซึ่งหมายถึงพลเมืองผู้ตื่นรู้ตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบที่สร้างสรรค์และจรรโลงสังคมส่วนรวม ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นคุณธรรมของพลเมืองเป็นหัวใจของการขับเคลื่อนกระบวนการคุณธรรมต้องเริ่มจากความศรัทธาเสียสละต่อผู้อื่นในสังคม รวมถึงการเป็นอิสระจากการควบคุมของรัฐทำให้ยังต้องรับผิดชอบต่อสาธารณะและชุมชน และต้องระลึกเสมอว่าสิทธิและความต้องการของบุคคลต้องสอดคล้องกับความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ผลประโยชน์ของกลุ่มอาจจะแตกต่างกับค่านิยมของกลุ่มอื่น แต่อย่างไรก็ตามต้องมีความกระตือรือร้นต่อส่วนรวม มีความอดกลั้นมากขึ้น เคารพและยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย (ลัทธิสมาธิ เกื้อสกุล, 2547)

จากแนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึก พาขวัญ กาหาญ (2545) ศึกษาวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำของเยาวชนศึกษาเฉพาะกรณีเยาวชนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา พบว่าปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมีผลต่อจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ นอกจากนั้นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำจากสื่อเอกสารสิ่งพิมพ์จะมีผลต่อจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำมากกว่าสื่ออื่นๆ และธัญพร พงษ์โสภณ (2538) ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทพระสงฆ์ ในฐานะเป็นสื่อบุคคลในการชี้แนะและปลูกจิตสำนึกประชาชนชนบทเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่าการติดตามข่าวสารจากหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์กับการชี้แนะและปลูกจิตสำนึกประชาชนชนบทเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารการพัฒนาจากหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์กับการชี้แนะและปลูกจิตสำนึกประชาชนชนบทเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ท้องถิ่น ทั้งนี้การเปิดรับสื่อมวลชนจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ในการนำมาใช้ชี้แนะและปลูกจิตสำนึกประชาชนชนบทเพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

ซึ่งสอดคล้องกับวรรณิ งามขจรกุลกิจ (2538) ศึกษาวิจัยเรื่อง การรณรงค์ประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมศึกษาของสื่อมวลชนเพื่อสร้างจิตสำนึกต่อนักศึกษานิเทศศาสตร์ พบว่าพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการรณรงค์ประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับจิตสำนึกเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักศึกษานิเทศศาสตร์ มีทิศทางความสัมพันธ์ไปในทางบวกด้วย

บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน

ดังที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญอย่างมาก แนวความคิดเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนที่แพร่หลายมากที่สุดคือ แนวคิดของฮาโรล ดิ. ลาสเวลล์ (อัญชลี แยมจินดา, 2543) ซึ่งตามแนวคิดของลาสเวลล์ สื่อมวลชนมีหน้าที่ต่อสังคม แบ่งได้เป็น 3 ประการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1: ตารางแสดงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน

1. หน้าที่ในการสอดส่องระวังภัยให้กับสังคม (Surveillance of The Environment)	เป็นหน้าที่ด้านการสังเกตการณ์ตรวจตรา เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายในและภายนอกสังคม แล้วเก็บรวบรวมมารายงานแก่สังคม (News Reporting) หรือเป็นการแจ้งข่าวสาร เพื่อสมาชิกในสังคมจะได้ตระหนักถึงอันตรายที่เกิดขึ้น และมองเห็นถึงโอกาสหรือช่องทางต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม
2. หน้าที่ในการเชื่อมความสัมพันธ์ในส่วนต่างๆ ของสังคม (Correlation of The Part of Society)	เป็นการทำหน้าที่อธิบายให้คนในสังคมเข้าใจถึงสิ่งที่เกิดขึ้นและมีอะไรบางอย่างที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยสื่อมวลชนจะเป็นผู้ศึกษารายละเอียดของเหตุการณ์ทั้งหมดอย่างรอบคอบ แล้วตีความเพื่ออธิบายให้เกิดความเข้าใจต่อไป
3. หน้าที่ในการถ่ายทอดมรดกทางสังคม (Transmission of The Social Heritage)	เป็นหน้าที่ในการส่งต่อ หรือถ่ายทอดความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนบรรทัดฐานทางสังคมของคนในสังคมในช่วงหนึ่งไปสู่อีกช่วงหนึ่ง หน้าที่นี้จึงเป็นการให้การศึกษา (Educational Function) อบรมสั่งสอนสมาชิกใหม่ให้รู้ถึงบทบาทและสถานภาพทางสังคมด้วย

ที่มา : อัญชลี เข้มจินดา (2543). บทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ต่อมาไรท์ (Wright, 1960, อ้างถึงใน อัญชลี เข้มจินดา, 2543 หน้า26) ได้เสนอหน้าที่ของสื่อมวลชนเพิ่มอีกประการหนึ่งคือ หน้าที่ในการให้ความบันเทิง (Entertainment) ซึ่งเป็นการสร้างความสนุกสนานและความเพลิดเพลินให้แก่สังคม เพื่อช่วยคลายความตึงเครียดของคนในสังคม โดยที่ ปิยาธร มาดาเมนท์ ได้ศึกษาและพบว่า หน้าที่ให้ความบันเทิงนั้น ไม่ได้มุ่งให้ความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว แต่ต้องแทรกความรู้ที่น่าสนใจให้แก่ผู้รับสารเข้าไปด้วย เพื่อเป็นการสร้างเสริมพุทธิปัญญาให้แก่คนในสังคม เช่นการให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการร้องเพลง (ปิยาธร มาดาเมนท์, 2539) และการสร้างการเรียนรู้ทางการเมืองให้แก่ประชาชน (กิตติศักดิ์ ฤกษ์วิเศษ, 2539) นอกจากนี้ประชาชนที่เปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนจะได้รับความรู้ในด้านต่างๆ ในระดับที่สูงกว่าคนที่ไม่ได้เปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน และการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนจะช่วยให้มีความรู้ที่ถูกต้องในระดับที่มากที่สุดต่อตนเองและต่อสังคม (วริยา ชูสิน, 2534)

ด้านธนานุช เหมือนศิริ (2539) ได้วิเคราะห์เนื้อหาข่าวโศกณิเด็กในหนังสือพิมพ์ พบว่า การนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับโศกณิเด็กของหนังสือพิมพ์ในรูปแบบของข่าวที่รายงานเหตุการณ์ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ช่วยทำให้สังคมหันกลับมาสนใจในประเด็นปัญหาดังกล่าว โดยสื่อมวลชนได้แสดงออกถึงบทบาทหน้าที่เพิ่มอีกอย่างหนึ่ง นั่นก็คือบทบาทในการเป็นผู้กำหนดวาระข่าวสาร ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญในการกำหนดให้หัวข้อปัญหาโศกณิเด็กได้รับการวิพากษ์วิจารณ์กันในวงกว้างของสังคม และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจังต่อไป

ในขณะที่ผุสดี อรุณมาศ (2540) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอเรื่องกากของเสียอันตรายจากโรงงานอุตสาหกรรม ศึกษาจากหนังสือพิมพ์มติชน กรุงเทพธุรกิจ ไทยรัฐ ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2539 - 30 มิถุนายน 2539 พบว่าหนังสือพิมพ์แสดงบทบาทในการให้ความรู้เรื่องกากของเสียอันตรายจากโรงงานอุตสาหกรรมยังไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอในลักษณะของการรายงานเหตุการณ์ตามกระแสมากกว่าการอุทิศเนื้อที่หนังสือพิมพ์เพื่อการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องกากของเสียอันตรายจากโรงงานอุตสาหกรรม

จากที่กล่าวมาหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่เป็นทั้งผู้นำสังคมและผู้รับใช้สังคม สุภา ศิริमानนท์ (2525) ให้ความคิดว่าหนังสือพิมพ์ต้องคอยสอดส่องดูแลสังคมเพื่อให้สังคมมีสภาพที่ดีขึ้น หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งข่าวสารทางการศึกษาและให้ความบันเทิงแก่คนในสังคมอีก

ทั้งหนังสือพิมพ์ยังมีความพิเศษแตกต่างจากสื่อชนิดอื่นตรงที่หนังสือพิมพ์เป็นธุรกิจของเอกชนไม่ต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ หนังสือพิมพ์จึงมีอิสระอย่างเต็มที่ในการนำเสนอข่าวสารและความคิดเห็น แม้ว่าหนังสือพิมพ์จะมีอายุเพียงหนึ่งวันเท่านั้น จะหมดคุณค่าลงเมื่อหนังสือพิมพ์ฉบับใหม่ถูกตีพิมพ์ออกมา แต่หนังสือพิมพ์มีคุณค่าอยู่ที่ความต่อเนื่องและความถูกต้องของเนื้อหา โดยการยอมรับจากสาธารณชนจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้หนังสือพิมพ์สามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ แม้ว่าหนังสือพิมพ์จะเป็นองค์กรธุรกิจของเอกชน แต่ในอีกทางก็เป็นสมบัติอย่างหนึ่งของสังคม เมื่อหนังสือพิมพ์เป็นสถาบันสาธารณะจึงจำเป็นต้องนำเสนอเรื่องราวที่เป็นประโยชน์ต่อคนในสังคม และถ้าเป็นข่าวด้านการเมือง หนังสือพิมพ์ต้องนำเสนอเพื่อให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างสูงสุดจากข้อมูลข่าวสารนั้น รวมทั้งต้องเสนอข่าวสารเพื่อยกระดับความคิดของผู้อ่าน เพราะองค์กรหนังสือพิมพ์เป็นผลกระทบจากสังคม และในขณะเดียวกันก็เป็นผลกระทบกลับสู่สังคมด้วย

ปัจจุบันหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องอาศัยเงินทุนจำนวนมาก ดังนั้นนโยบายของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจึงแตกต่างกันทำให้เนื้อหาในหนังสือพิมพ์แตกต่างกันด้วย ปัจจัยด้านผู้อ่านก็มีความสำคัญในการกำหนดแนวทางการนำเสนอข่าวและจำหน่ายหนังสือพิมพ์ ถ้าผู้อ่านให้ความสนใจข่าวประเภทใดมากเป็นพิเศษ หนังสือพิมพ์ก็จะเพิ่มเรื่องราวนั้นๆ ตามความต้องการของผู้อ่าน (ฉอาน วุฑฒิกกรรมรักษา, 2536) สำหรับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐซึ่งมีนโยบายที่ต้องการจะสื่อสารกับผู้อ่านให้สามารถเข้าใจเรื่องที่เกิดขึ้นง่ายที่สุด (มานิจ สุขสมจิตร, 2537 อ้างถึงใน อัญชลี เข้มจินดา, 2543 หน้า32) จัดเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีจำนวนเผยแพร่มากที่สุดฉบับหนึ่ง และจัดอยู่ในกลุ่มของหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม ในขณะที่หนังสือพิมพ์มติชนเป็นหนังสือพิมพ์คุณภาพ เพื่อคุณภาพของประเทศโดดเด่นในเรื่องของเนื้อหาทางด้านการเมือง สังคม จนเป็นที่ยอมรับในวงการสื่อมวลชน และได้รับรางวัลสื่อสารมวลชนดีเด่น ด้านการส่งเสริมศักยภาพสตรีและความเสมอภาคหญิงชาย วันสตรีสากล ประจำปี 2549 (www.matichon.co.th)

ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทใดก็ตาม หนังสือพิมพ์มีวัตถุประสงค์เดียวกันคือการให้ข่าวสารและข้อเท็จจริง โดยให้ความรู้ ความเข้าใจและข้อคิดเห็นในเรื่องราวที่เกิดขึ้น ตลอดจนให้ความบันเทิง โดยไม่ละทิ้งหน้าที่สำคัญ อันถือเป็นหัวใจของหนังสือพิมพ์นั่นคือการเสนอข่าวสารข้อเท็จจริงแก่ผู้อ่าน (ครุณี หิรัญรักษ์, 2528)

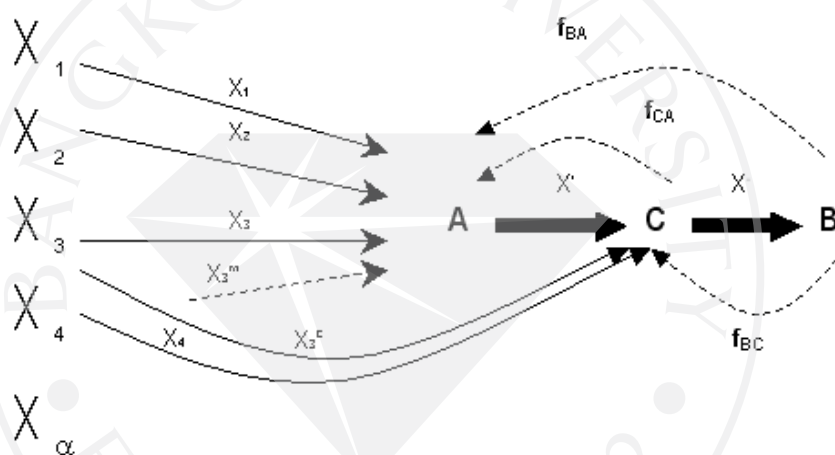
ทฤษฎีผู้เฝ้าประตู (Gatekeeper Theory)

ทฤษฎีผู้เฝ้าประตู หรือที่เรียกว่านายทวารข่าวสาร เริ่มจาก เคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) นักสังคมวิทยาชาวเยอรมันเป็นคนแรกที่นำคำศัพท์ Gatekeeper มาใช้อธิบายทางการสื่อมวลชน โดยอธิบายว่าในการสื่อสารต้องมีการส่งข่าวสารผ่านช่องทางการสื่อสาร และจะมีผู้หนึ่งที่ทำหน้าที่ใน

การกลั่นกรองข่าวสาร และผู้กลั่นกรองนี้คือ Gatekeeper นั่นเอง ซึ่งการที่บุคคลหรือคณะบุคคลทำหน้าที่ผู้เฝ้าประตูข่าวจะมีหน้าที่ตัดสินใจว่า ข่าวๆ หนึ่งควรปล่อยให้ผ่านไป หรือนำลงพิมพ์ หรือไม่ปล่อยให้ผ่านไป คือไม่นำลงพิมพ์ ซึ่งอยู่กับน้ำหนัการให้ความสำคัญที่เกิดขึ้นบริเวณหน้าประตูหรือช่องทางการสื่อสารในสังคมเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจของผู้เฝ้าประตู (มุสดี อรุณมาศ, 2541)

นอกจากนี้เวสลีย์และแม็คคลีน (Westly and Maclean) ได้เสนอแบบจำลองการสื่อสารซึ่งใช้แทนสถานการณ์ความซับซ้อนของสื่อมวลชน โดยอธิบายถึงผู้เฝ้าประตู หรือ Gatekeeper ได้ชัดเจนดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1: แบบจำลองกระบวนการสื่อสารของเวสลีย์และแม็คคลีน



ที่มา : อัญชลี เข้มจินดา (2543). บทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

เวสลีย์และแม็คคลีนนำเสนอแบบจำลองที่ละขั้นตอนเพื่ออธิบายกระบวนการสื่อสารในสถานการณ์ที่ง่าย ๆ ธรรมดาจนถึงขั้นสลับซับซ้อน สำหรับส่วนประกอบที่สำคัญในแบบจำลองนี้มีดังนี้

X หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ วัตถุ ตัวบุคคล หรือความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มืออยู่ทั่วไปมากมายรอบตัวเราในรูปที่ยังไม่ได้มีการปรุงแต่ง หรือยังไม่ได้นำมาถอดรหัสและเข้ารหัสเป็นรูปข่าวสาร เช่น เหตุการณ์ไฟไหม้ การประกาศลดค่าเงินบาทของรัฐบาล การปฏิวัติรัฐประหาร ฯลฯ สำหรับ x ตัวเล็กตามแนวลูกศรนั้นเป็นสิ่งที่ผู้รับ (B) รับรู้ตามความเข้าใจของตัวเองในบางกรณี X อาจจะรับรู้โดยประสาทสัมผัสได้มากกว่าทางเดียว (x ตามแนวลูกศรรอบประ)

นอกจากนั้น x อาจจะถูกนำเข้ารหัสในรูปแบบใหม่ (x', x'') เพื่อส่งต่อไปยังผู้รับอีกทอดหนึ่งหรือหลายทอดก็ได้เช่นกัน

B หมายถึง บทบาทผู้รับสาร หรือที่เวสลีย์และแม็คลินเรียกว่า “บทบาทในระบบพฤติกรรม” (behavioral system roles) ผู้รับสารนี้ไม่ว่าจะเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล หรือสังคมมีความต้องการในการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ รอบตัว เพื่อสนองความพึงพอใจหรือเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน B อาจจะรับรู้ X ได้โดยตรงหรือโดยการถ่ายทอดจากบุคคลอื่น (A) หรือโดยช่องทางอื่น (C) เช่น สื่อมวลชน

A คือ บทบาทผู้สื่อสารหรือผู้ส่งสารหรือที่เจ้าของแบบจำลองนี้เรียกว่า “ผู้มีบทบาท” (advocacy roles) A อาจจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือคณะบุคคลก็ได้ที่รู้เห็นสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับ X แล้วมีความมุ่งหมายจะเลือกข่าวสารบางอย่างถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่น

C คือ บทบาทของช่องทางการสื่อสารข่าวสาร (channel roles) ที่อยู่ระหว่าง A กับ B ทำหน้าที่เสมือนเป็นตัวแทนของ B ในการเลือกสรรข่าวสารที่คิดว่า B ต้องการแล้วถ่ายทอดโดยวิธีการต่าง ๆ (เช่น ทางสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์) C สามารถช่วยขยายการรับรู้ของ B ให้กว้างไกลไปกว่าการรับรู้โดยตรง เช่น การรับรู้ข่าวเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ห่างไกลตัว การถ่ายทอดโดย C ไปยัง B นี้ อาจจะเป็นไปในลักษณะมุ่งหมายโดยตรง (purposively) เช่น การโฆษณาชักจูงใจ หรือโดยไม่มีจุดมุ่งหมาย (no purposively) เช่น การรายงานข่าวหรือข้อเท็จจริงทั่วไปให้สาธารณชนรับทราบ

บทบาทของ C ตรงกับบทบาทของสื่อมวลชนที่เราเห็นอยู่ทุกวันนี้ คือทำหน้าที่คัดเลือกและตกแต่ง (ตัดทอน เพิ่มเติม ฯลฯ) เหตุการณ์ข่าวสารที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่แล้วให้อยู่ในรูปแบบที่น่าเสนอต่อผู้รับสารได้อย่างเหมาะสม เช่น ในรูปข่าว บทความความคิดเห็น โฆษณา หรือ การบันเทิงเรขมยต่าง ๆ ทั้งในหน้าหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และภาพยนตร์ บทบาทในลักษณะการเลือกสรรเช่นนี้เราเรียกว่า “ผู้เฝ้าประตู” (gatekeepers) นั่นเอง

f (feedback) คือ การป้อนกลับหรือการสื่อสารข่าวสารจากผู้รับกลับไปยังผู้ส่ง ทำให้ผู้ส่งทราบว่าข่าวสารที่ส่งไปนั้นมีผลอย่างไรกับผู้รับ การป้อนกลับนี้มีทั้งในลักษณะที่มีจุดมุ่งหมาย (purposive feedback) และไม่มีจุดมุ่งหมาย (no purposive feedback) การป้อนกลับที่มีจุดมุ่งหมายก็คือผู้รับมีเจตนาจะบอกให้ผู้ส่งทราบว่าเขามีการตอบสนองต่อข่าวสารที่ส่งไปอย่างไร เช่น พอใจหรือไม่พอใจ เชื่อหรือไม่เชื่อ ปฏิบัติตามหรือไม่ปฏิบัติตาม เป็นต้น การป้อนกลับแบบนี้อาจจะบอกกันต่อหน้าหรือใช้สื่อ เช่น เขียนจดหมาย โทรศัพท์ ฯลฯ ในทางตรงกันข้าม การป้อนกลับที่ไม่มีจุดมุ่งหมาย หรือไม่มีเจตนาที่จะบอกให้ผู้ส่งทราบนั้น ส่วนมากมักจะเกิดขึ้นในการะบวนการสื่อสารมวลชน เช่น ยอดขายหนังสือพิมพ์อาจจะเห็นเป็นการบ่งบอกถึงความนิยมของผู้อ่าน ยอดขายสินค้าอาจจะแสดงให้เห็นว่าโฆษณาที่เผยแพร่ไปนั้นได้ผลในการชักจูงใจหรือไม่ เป็นต้น การป้อนกลับในลักษณะนี้ผู้

ส่งสารต้องอาศัยการอนุมานเอาเองจากปรากฏการณ์บางอย่างโดยทางอ้อม เช่น จากยอดขายหรือการสำรวจความนิยม เป็นต้น

การป้อนกลับในแบบจำลองนี้อาจจะเกิดขึ้นได้จาก B กลับไป A หรือไป C หรือจาก C ไป A จะเห็นได้ว่า แบบจำลองของเวสลีย์กับแม็คลีนนั้นได้ครอบคลุมเนื้อหาสำคัญของการสื่อสารไว้มากทีเดียว มีคุณค่าทั้งในเชิงปฏิบัติและเชิงทฤษฎี โดยเฉพาะในกระบวนการสื่อสารมวลชน

จากขั้นตอนต่าง ๆ ที่เสนอในแบบจำลองของเวสลีย์กับแม็คลีนนั้น ในขั้นที่ 1 เป็นการอธิบายให้เห็นว่าการสื่อสารไม่จำเป็นต้องเริ่มต้นที่ผู้ส่งสาร แต่อาจจะเริ่มต้นที่ x ซึ่งอาจจะเป็นเหตุการณ์ วัตถุ หรือบุคคลที่ก่อให้เกิดข่าวสารที่มนุษย์สนใจจะรับรู้ B ในฐานะผู้รับสารสามารถจะรับรู้เหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ในขอบเขตที่ประสาทรับรู้ของเขาจะรับได้โดยตรง นอกจากนั้น B ก็อาจจะเลือกรับรู้เฉพาะสิ่งที่เขาต้องการเท่านั้น บางสิ่งบางอย่าง B อาจจะรับรู้ได้ทางประสาทรับรู้มากกว่าทางเดียว (x_{3m}) เช่น ได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้สัมผัส เป็นต้น

ในขั้นที่ 2 B อาจจะรับรู้ข่าวสาร (X) ได้ทางอ้อมโดยผ่าน A ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สื่อสารถ่ายทอด หรือบางครั้งก็อาจจะรับรู้ได้ทั้งโดยทางอ้อม (x_{1a}) จาก A หรือโดยตรง (x_{1b}) จาก X เอง ขณะเดียวกัน B ก็อาจจะมีปฏิกิริยาตอบสนองให้ A ทราบ (fBA) ทั้งโดยจงใจ หรือไม่จงใจก็ได้

ในขั้นที่ 3 C มีบทบาทเป็นตัวแทนในการเลือกสรรสิ่งต่าง ๆ (X_1, X_2, X_3) แล้วนำมาเข้ารหัส (X') ให้ B ได้รับรู้ C ทำหน้าที่เสมือนตัวกลางหรือผู้คอยสังเกตสิ่งแวดล้อมให้กับ B พฤติกรรมการเลือกสรรของ C มักจะอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ B ป้อนกลับมายัง C (fBC)

ในขั้นที่ 4 เป็นภาพรวมของแบบจำลองนี้ C ทำหน้าที่เป็นผู้นำข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้สังเกตการณ์โดยตรง (x_{3c}, x_4) เช่น การรายงานข่าวของผู้สื่อข่าวในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือนำข่าวสาร (x') ที่ได้จากแหล่งข่าวหรือผู้ให้ข่าว (A) เช่น การให้สัมภาษณ์ของนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ แล้วมาเรียบเรียงใหม่ (x'') ให้ B ได้รับทราบ การป้อนกลับนั้นเกิดขึ้นได้ทั้งโดยจงใจหรือไม่จงใจจาก B ไปยัง C หรือจาก B ไปยัง A โดยตรงหรือจาก C ไปยัง A ก็ได้ เพื่อประโยชน์ในการปรับข่าวสารให้สอดคล้องระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารในกระบวนการสื่อสารที่สัมฤทธิ์ผล

เวสลีย์ได้รับอิทธิพลจากนิวคอมบ์ (Newcomb, T., 1953) เจ้าของแบบจำลอง ABX ซึ่งได้กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์และความสมดุลในการรับรู้ของผู้ทำการสื่อสาร (A กับ B) ที่มีต่อข่าวสาร (X) แต่ในแบบจำลองของนิวคอมบ์เน้นการสื่อสารระหว่างบุคคล เวสลีย์จึงได้ปรับปรุงแบบจำลองดั้งเดิมดังกล่าวเพื่อให้อธิบายกระบวนการสื่อสารมวลชนได้ด้วย

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น สื่อมวลชนจะคัดสรรข่าวที่ให้ประโยชน์แก่สังคมเพื่อช่วยให้เกิดความปลอดภัยและสงบสุขต่อสังคม เช่น การเสนอข่าวเรื่องที่เป็นอันตรายต่อสังคม หรือเสนอข่าว

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้วยเช่นการสื่อสารดาวเทียม การรักษาโรคมะเร็ง ทำให้ประชาชนปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม (ปรเม สตะเวทิน, 2540) นอกจากนี้นายประจักษ์วารยังเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งของสื่อมวลชน โดยเฉพาะองค์กรหนังสือพิมพ์จะมีนายประจักษ์วารเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ผู้สื่อข่าว (Reporter) ผู้เรียบเรียงข่าว (Rewriter) บรรณาธิการข่าวในแต่ละหน้า (Sub-editor) บรรณาธิการต้นฉบับ (Copy-editor) บรรณาธิการบริหาร (Editor-in-Chief) แต่ผู้ที่มีอิทธิพลต่อเนื้อหาข่าวมากที่สุดคือ นักข่าว เพราะผู้สื่อข่าวจะเป็นนายประจักษ์วารคนแรกที่ได้พบกับเหตุการณ์ก่อน และเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะเลือกเหตุการณ์ใด ตามมุมมองของผู้สื่อข่าวแต่ละคน (สิรินทิพย์ ชันสุวรรณ, 2536)

โดยทั่วไปแล้วนายประจักษ์วารแต่ละคนจะใช้วิจารณญาณของตนเองในการประเมินคุณค่าของข่าวสารที่ได้รับมา และคัดเลือกเฉพาะข่าวที่เห็นว่ามีคุณค่า และตรงกับความสนใจของผู้รับสารก่อนที่จะตัดสินใจ “เปิดประตู” ให้ข่าวสารนั้นไหลไปสู่ประชาชน ซึ่งระหว่างขั้นตอนการประเมินคุณค่าข่าวสาร นายประจักษ์วารสามารถเพิ่มเติมหรือตัดทอนข้อมูลได้บางส่วน รวมทั้งปฏิเสธหรือปิดประตูไม่ให้ข่าวสารออกไปสู่ประชาชน บทบาทนายประจักษ์วารจึงมีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นอำนาจในการตัดสินใจว่าเรื่องใดสาธารณะชนควรรู้หรือไม่ควรรู้ หรือรับรู้ได้มากหรือน้อยแค่ไหน

ในการศึกษาของ สุชาดา มิตรราญ (2538) ยังพบว่าเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจคัดเลือกประเด็นข่าวสารของกองบรรณาธิการ และเพื่อเข้าใจถึงบทบาทของสื่อมวลชน ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกองค์กรเป็นตัวกำหนดการคัดเลือกประเด็นข่าวสาร โดยปัจจัยภายในประกอบด้วยนโยบายหรือกรอบแนวเนื้อหาที่ผู้จัดทำวางไว้ คุณค่าของความเป็นข่าว และปัจจัยภายนอกประกอบด้วยความต้องการของผู้อ่านและกระแสสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิเพ็ญ วชิรเจริญทรัพย์ (2544) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทหนังสือพิมพ์กับการสร้างวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์ พบว่าในขณะที่ผู้ที่รับผิดชอบในการคัดเลือกเนื้อหาเพื่อนำเสนอข่าววิทยาศาสตร์ของหนังสือพิมพ์มีการตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์ แต่บทบาทในการสร้างวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์กลับไม่สามารถทำได้ดังที่พึงพอ เนื่องจากเหตุผลในเชิงธุรกิจอันเนื่องมาจากนโยบายขององค์กรและทัศนคติต่อเนื้อหาวิทยาศาสตร์ของผู้คัดเลือกเนื้อหาเห็นว่าเนื้อหาวิทยาศาสตร์เป็นเรื่องที่ยากแก่การเข้าใจ

การศึกษาเรื่องบทบาทการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองของสื่อมวลชน คือการศึกษาว่าสื่อมวลชนมีบทบาทในการสร้างให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 อย่างไร มีจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่มากน้อยเพียงใด และสนับสนุนให้ประชาชนมีความ

ต้นตัวกับความเป็นไปของบ้านเมือง คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งแนวทางหลักๆ คือการให้ความรู้เกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง รวมถึงคุณธรรมในการใช้สิทธิเลือกตั้งด้วย

และการที่ประเทศชาติจะสงบสุขและประสบความสำเร็จได้นั้น ไม่ได้เกิดจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคม หรือเฉพาะกลุ่ม แต่ต้องเกิดในวงกว้างดังนั้นสื่อมวลชนต้องทำหน้าที่กระจายข่าวสารในวงกว้าง (เสรี วงษ์มณฑา, 2537) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้หมายถึงการที่ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง สนับสนุนให้ใช้สิทธิออกเสียงอย่างถูกต้อง เมื่อประชาชนรู้จักหน้าที่ของตนแล้ว ก็จะนำพาสู่สังคมประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทั้งนี้สื่อมวลชนต้องทำให้ประชาชนเกิดความรู้ไม่ว่าจะเป็นการเสนอข่าว บทความ สารคดี เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างทันท่วงทีและทั่วถึง ซึ่งสื่อมวลชนสามารถช่วยปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมของประชาชนด้วยการเสนอบทบาทชี้แจงเหตุผล ชี้ให้ประชาชนเห็นมุมมองใหม่ๆ ซึ่งอาจจะทำให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตตามนโยบายของประเทศได้ (เสรี วงษ์มณฑา, 2537)

จากที่ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นคำถามวิจัยได้ดังนี้คือ

คำถามวิจัยที่ 1 : สื่อมวลชนมีบทบาทในการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองก่อนการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 หรือไม่ และอย่างไร

คำถามวิจัยที่ 2 : เนื้อหาด้านการเมืองที่สื่อมวลชนนำเสนอในช่วงก่อนการเลือกตั้งเป็นอย่างไร

บทที่ 3

ระเบียบวิจัย

การศึกษาเรื่อง “บทบาทการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองของสื่อมวลชน ก่อนการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้ระเบียบวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการเก็บข้อมูลโดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

ประชากรในการศึกษา

ประชากรเป้าหมายในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือนักหนังสือพิมพ์ 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 หนังสือพิมพ์ประชาชนนิยม (Popular Newspaper) คือ ไทยรัฐ ประเภทที่ 2 หนังสือพิมพ์คุณภาพ (Quality Newspaper) แบบรายวัน คือ มติชน ฉบับตั้งแต่วันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2550 จนถึงฉบับวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2550 รวมระยะเวลาการศึกษา 6 เดือน จำนวนรวมทั้งสิ้น 378 ฉบับ

สาเหตุที่เลือกศึกษาในช่วงเวลาดังกล่าว เนื่องจากเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 เป็นวันที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หลังจากเกิดการรัฐประหาร ขึ้นเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มี พลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน เป็นหัวหน้าคณะ ซึ่งทำให้บ้านเมืองประสบกับปัญหาขาดความมั่นคงทางการเมือง ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาตั้งแต่วันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2550 จนถึงฉบับวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2550 เพื่อศึกษาว่าสื่อมวลชนประเภทประชาชนนิยมและคุณภาพ มีบทบาทและการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง ก่อนการเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 อย่างไร ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้เนื้อหาที่มีความหลากหลายและได้เนื้อหาครอบคลุมมากที่สุด

กลุ่มตัวอย่าง

สำหรับกลุ่มวิจัยตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาหนังสือพิมพ์ ได้แก่ประเภท ประชาชนนิยม (Popular Newspaper) คือ ไทยรัฐ และประเภทคุณภาพ (Quality Newspaper) แบบรายวัน คือ มติชน (<http://www.matichon.co.th>) โดยเลือกศึกษาทุกฉบับในระยะเวลา 6 เดือน แล้วคัดศึกษาเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง

เครื่องมือในการวิจัย

ในการศึกษาเนื้อหาในด้านการสนับสนุนให้ไปออกเสียงเลือกตั้งและวิเคราะห์บทบาทของสื่อมวลชนในการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง ผู้วิจัยใช้ตารางลงรหัส (Coding Sheet) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล (ดูภาคผนวก ข.) โดยอาศัยเกณฑ์การวิเคราะห์ดังนี้

1. รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง ออกเป็น 5 รูปแบบ คือ ภาพข่าวเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง ข่าวเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง บทความเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง สารคดีเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง และคอลัมน์ประจำเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์รูปแบบในการนำเสนอ ดังนี้

1.1 ภาพข่าวเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง

พิจารณาจากรูปภาพที่มีคำบรรยายได้ภาพที่อธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ผู้รับสารทราบว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไรและมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องการเลือกตั้ง โดยภาพข่าวนั้นไม่มีเนื้อหาหรือรายละเอียดอื่นๆ ประกอบนอกจากคำบรรยายได้ภาพเท่านั้น

1.2 เนื้อข่าวเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง

พิจารณาจากเนื้อหา รวมถึงภาพประกอบที่เป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เหตุการณ์ที่เป็นเรื่องจริง มีข้อเท็จจริง ไม่มีการสอดแทรกความคิดเห็นของผู้เขียน และเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง

1.3 บทความเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง

พิจารณาจากเนื้อหา รวมถึงภาพประกอบที่เป็นความเรียงที่มุ่งเสนอความรู้ ความคิดเห็นของผู้เขียน โดยอาศัยข้อเท็จจริงที่มีสาระและมีหลักฐานน่าเชื่อถือ เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง ซึ่งอาจอยู่ในรูปของบทบรรณาธิการ บทวิจารณ์ บทวิเคราะห์ บทความวิชาการหรือบทความทั่วไป

1.4 สารคดีเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง

พิจารณาจากเนื้อหา รวมถึงภาพประกอบที่ผู้เขียนมีเจตนาจะรายงานเรื่องราวที่เกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง ที่ผู้เขียนใช้การเรียบเรียงภาษาอย่างสละสลวย มีลีลาการเขียน น่าอ่าน และน่าติดตาม เนื้อหาของสารคดีเกี่ยวกับการสนับสนุนการเลือกตั้งจึงเป็นการให้ความรู้แก่ผู้อ่านไปพร้อมๆ กับการให้ผู้อ่านได้ผ่อนคลาย

1.5 คอลัมน์ประจำเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง

พิจารณาจากเนื้อหา รวมถึงภาพประกอบ มีความยาวจำกัดอยู่ในเนื้อที่เฉพาะ มีการลงชื่อผู้เขียนหรือนามปากกา รวมทั้งมีหัวข้อคอลัมน์ประจำ เนื้อหามีความเกี่ยวข้องกับการสร้าง จิตสาธารณะทางการเมือง

2 ประเภทของเนื้อหา

ผู้วิจัยแบ่งประเภทของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง ออกเป็น 4 ประเภท คือ (1) เนื้อหาด้านการเลือกตั้งไปในทางที่สร้างสรรค์และจรรโลงสังคม (2) เนื้อหาด้านวางตัวเป็นกลางสนับสนุนให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส (3) เนื้อหาส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (4) เนื้อหาที่เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสาร นโยบายต่างๆ ของพรรคการเมือง โดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

2.1 เนื้อหาด้านการเลือกตั้งไปในทางที่สร้างสรรค์และจรรโลงสังคม

พิจารณาเนื้อหาที่มีวัตถุประสงค์อธิบายเรื่องการเลือกตั้งไปในทางที่สร้างสรรค์และจรรโลงสังคม กล่าวคือการเลือกตั้งจะเป็นอีกทางหนึ่งที่ช่วยทำให้สังคมไทยเกิดความสงบสุข และกลับสู่ระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

2.2 เนื้อหาด้านวางตัวเป็นกลางสนับสนุนให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส

พิจารณาเนื้อหาที่สนับสนุนให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส ไม่สนับสนุนให้มีการซื้อสิทธิขายเสียง หรือเห็นประโยชน์ของพรรคพวกตนเป็นสิ่งสำคัญ รวมถึงการวางตัวเป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

2.3 เนื้อหาส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

พิจารณาเนื้อหาที่ส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของพลเมืองที่ดี ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ถิ่นสัญชาติไทย และตรวจสอบสิทธิของตนเองก่อนการเลือกตั้ง รวมถึงสนับสนุนให้เห็นความสำคัญของสิทธิที่พลเมืองพึงมี และใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติบ้านเมืองให้ได้มากที่สุด

2.4 เนื้อหาที่เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสาร นโยบายต่างๆ ของพรรคการเมือง

พิจารณาเนื้อหาที่มีวัตถุประสงค์เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสาร ความเคลื่อนไหว และนโยบายต่างๆ ของพรรคการเมืองอย่างเป็นกลางให้ประชาชนได้รับทราบ และใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจ โดยที่ไม่สนับสนุนหรือโจมตีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจนเกินข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

3. บทบาทในการนำเสนอเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งบทบาทในการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองของสื่อมวลชน ออกเป็น 4 บทบาท คือ บทบาทเป็นผู้แจ้งข่าวสาร บทบาทเป็นผู้ให้ความรู้ บทบาทเป็นผู้ให้แนวคิดและปลูกจิตสำนึก และบทบาทเป็นเวทีกลางของสังคม โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

3.1 บทบาทเป็นผู้แจ้งข่าวสาร

พิจารณาจากเนื้อหาที่มีการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการเลือกตั้งไปในทางที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง แจ้งให้ประชาชนทราบถึงความคืบหน้า และความเป็นไป โดยเนื้อหาจะไม่มีการแสดงความคิดเห็นของผู้เขียน

3.2 บทบาทเป็นผู้ให้ความรู้

พิจารณาจากเนื้อหาที่อธิบายให้คนในสังคมเข้าใจว่าการเลือกตั้งมีความสำคัญอย่างไร ต่อประเทศชาติ เป็นหน้าที่หรือเป็นบทบาทที่มีความสำคัญของคนในสังคมอย่างไรบ้าง

3.3 บทบาทเป็นผู้ให้แนวคิดและปลูกจิตสำนึก

พิจารณาจากเนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งว่ามีการให้แง่คิด ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ หรือชี้ให้เห็นช่องทางการสร้างสรรค์หรือจรรโลงสังคม รวมทั้งกระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเลือกตั้ง

3.4 บทบาทเป็นเวทีกลางของสังคม

พิจารณาจากเนื้อหาที่มีการตอบคำถามที่มาจากผู้อ่าน และทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้งกับพรรคการเมือง รวมถึงการนำเสนอเนื้อหาที่ผู้อ่านเสนอแนะเข้ามาในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับสนับสนุนการเลือกตั้ง

การทดสอบเครื่องมือในการวิจัย

ในการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยทดสอบตารางความเที่ยงตรงของตารางลงรหัส โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความถูกต้องก่อน หลังจากนั้นผู้วิจัยลงรหัสจำแนกบทบาทของสื่อมวลชน รูปแบบการนำเสนอ และลักษณะของเนื้อหา โดยใช้วิธีการนับจำนวน และอาศัยเกณฑ์ของ Holsti ในการคำนวณค่าความเชื่อถือ (Intercoder Reliability) โดยค่าเฉลี่ย (r) ที่คำนวณได้จะต้องไม่ต่ำกว่า 0.75 จึงจะถือว่าเครื่องมือที่ใช้มีความน่าเชื่อถือ

ในการทดสอบ (Pre-test) เพื่อหาค่าความน่าเชื่อถือ (r) ผู้วิจัยเลือกหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับตั้งแต่วันที่ 22 มิถุนายน – 28 กรกฎาคม 2550 โดยศึกษาทุกฉบับแล้วคัดเลือกเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะทางการเมือง ผู้วิจัยได้กลุ่มทดสอบจำนวนทั้งสิ้น 36 ชิ้น เพื่อนำมาทดสอบ

ความน่าเชื่อถือโดยมีผู้ลงรหัสตรงกันพร้อมกัน 2 คน ได้แก่ผู้วิจัย และนักศึกษา 1 คน หากลงรหัสตรงกันพร้อมกันทั้ง 2 คน ผู้วิจัยนับว่ามีความคิดเห็นตรงกัน 1 ครั้งจากนั้นนำความคิดเห็นที่ตรงกันทั้งหมดมาแทนค่าในสูตรหาความเชื่อมั่น ได้ผลการทดสอบเท่ากับ 0.78 และ 0.80 เมื่อนำค่าทั้ง 2 มาคิดค่าเฉลี่ยรวมได้เท่ากับ 0.79 ซึ่งสูงกว่า 0.75 จึงถือว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นหนังสือพิมพ์จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตกล้วยน้ำไท และห้องสมุดมติชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหาใช้การนับจำนวนและนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของตารางแสดงผล และค่าร้อยละ(Percentage) นอกจากนั้นผู้วิจัยใช้สถิติไค-สแควร์ (χ^2) ในการทดสอบค่าตามวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS / PC+ โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นคือ .05

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองของสื่อมวลชน ก่อนการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550” ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนการวิเคราะห์เนื้อหา ใช้สถิติร้อยละ (Percentage) และทดสอบค่าถ้อยคำด้วยสถิติไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นคือ .05

ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์เนื้อหาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์มติชน ตั้งแต่ฉบับวันที่ฉบับตั้งแต่วันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2550 - 22 ธันวาคม พ.ศ. 2550 จำนวน 378 ฉบับ

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

การวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ พบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองจำนวนทั้งสิ้น 192 ชิ้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์บทบาทของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐรูปแบบในการนำเสนอ และประเภทของเนื้อหา ด้วยการจำแนกประเภท นับจำนวนและแสดงผลในรูปแบบของตารางแสดงผลร้อยละ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. บทบาทของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ผลจากการศึกษาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐจำนวน 189 ฉบับ พบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง จำนวน 192 ชิ้น สามารถจำแนกบทบาทที่พบคือ บทบาทเป็นผู้แจ้งข่าวสาร บทบาทเป็นผู้ให้ความรู้ บทบาทเป็นผู้ให้แนวคิดและปลูกจิตสำนึก และบทบาทเป็นเวทีกลางของสังคม ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐแสดงบทบาทหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง โดยแสดงออกในบทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสารมากที่สุด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2: ตารางแสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง

บทบาทของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ	จำนวน	ร้อยละ
1.บทบาทเป็นผู้แจ้งข่าวสาร	101	52.60%
2.บทบาทเป็นผู้ให้ความรู้	12	6.25%
3.บทบาทเป็นผู้ให้แนวคิดและปลุกจิตสำนึก	42	21.88%
4.บทบาทเป็นเวทีกลางของสังคม	37	19.27%
รวม	192	100.00%

χ^2	D.F.	χ^2 crit
88.792	3	11.34487

เมื่อทดสอบความแตกต่างของบทบาทในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐด้วยสถิติไค-สแควร์ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 88.792$; $p < 0.01$) กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐแสดงบทบาทหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข่าวสารการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองด้านการเป็นผู้แจ้งข่าวสารมากที่สุด (ร้อยละ 52.60) รองลงมา คือ บทบาทหน้าที่ด้านการเป็นผู้ให้แนวคิดและปลุกจิตสำนึก (ร้อยละ 21.88) และบทบาทหน้าที่เป็นเวทีกลางของสังคม (ร้อยละ 19.27) ส่วนบทบาทที่พบน้อยที่สุด คือ บทบาทด้านการเป็นผู้ให้ความรู้ (ร้อยละ 6.25)

2. รูปแบบในการนำเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ผลจากการศึกษาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐจำนวน 189 ฉบับ พบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง จำนวน 192 ชิ้น สามารถจำแนกตามรูปแบบในการนำเสนอที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ คือ รูปแบบของภาพข่าว รูปแบบของเนื้อข่าว รูปแบบของบทความ รูปแบบของสารคดี และรูปแบบของคอลัมน์ประจำ ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองมากที่สุด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3: ตารางแสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหา
ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง

รูปแบบในการนำเสนอ	จำนวน	ร้อยละ
1.ภาพข่าวเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะ ทางการเมือง	24	12.50%
2.เนื้อหาข่าวเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทาง การเมือง	96	50.00%
3.บทความเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะ ทางการเมือง	21	10.94%
4.สารคดีเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะ ทางการเมือง	10	5.21%
5.คอลัมน์ประจำเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะ ทางการเมือง	41	21.35%
รวม	192	100.00%

χ^2	D.F.	χ^2 crit
120.865	4	13.2767

เมื่อทดสอบความแตกต่างของรูปแบบในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิต
สาธารณะด้านการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐด้วยสถิติ ไค-สแควร์ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 120.865$; $p < 0.01$) กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ใช้รูปแบบ
ของเนื้อหาข่าวในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองมากที่สุด
(ร้อยละ 50.00) รองลงมา คือ รูปแบบของคอลัมน์ประจำ (ร้อยละ 21.35) รูปแบบของภาพข่าว (ร้อย
ละ 12.50) และรูปแบบของบทความ (ร้อยละ 10.94) ส่วนรูปแบบที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหา
เกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองที่พบน้อยที่สุด คือ รูปแบบของสารคดี (ร้อยละ 5.21)

3. ประเภทของเนื้อหาข่าวสารที่พบในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ผลจากการศึกษาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐจำนวน 189 ฉบับ พบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง จำนวน 192 ชิ้น สามารถจำแนกประเภทของเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ คือ ประเภทเนื้อหาด้านการเลือกตั้งไปในทางที่สร้างสรรค์ และจรรยาบรรณ ประเภทเนื้อหาด้านวางตัวเป็นกลางสนับสนุนให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส ประเภทเนื้อหาส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง และประเภทเนื้อหาที่เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสาร นโยบายต่างๆ ของพรรคการเมือง ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอเนื้อหาประเภทที่เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสาร นโยบายต่างๆ ของพรรคการเมืองเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองมากที่สุด ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4: ตารางแสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองที่พบในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ประเภทของเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ	จำนวน	ร้อยละ
1.เนื้อหาด้านการเลือกตั้งไปในทางที่สร้างสรรค์และจรรยาบรรณ	43	22.40%
2.เนื้อหาด้านวางตัวเป็นกลางสนับสนุนให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส	31	16.15%
3.เนื้อหาส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง	15	7.81%
4.เนื้อหาที่เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสารนโยบายต่างๆ ของพรรคการเมือง	103	53.65%
รวม	192	100.00%

χ^2	D.F.	χ^2 crit
92.250	3	11.34487

เมื่อทดสอบความแตกต่างประเภทของเนื้อหาในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐด้วยสถิติ ไค-สแควร์ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 92.250$; $p < 0.01$) กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอ

เนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง ในประเภทของเนื้อหาที่เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสาร นโยบายต่างๆ ของพรรคการเมืองมากที่สุด (ร้อยละ 53.65) รองลงมา คือ การนำเสนอเนื้อหาด้านการเลือกตั้งไปในทางที่สร้างสรรค์ และจรรโลงสังคม (ร้อยละ 22.40) และเนื้อหาด้านวางตัวเป็นกลางสนับสนุนให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส (ร้อยละ 16.15) ส่วนประเภทของเนื้อหาที่นำเสนอน้อยที่สุด คือ การนำเสนอเนื้อหาส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (ร้อยละ 7.81)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์มติชน

การวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์มติชน พบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองจำนวนทั้งสิ้น 423 ชิ้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์บทบาทของหนังสือพิมพ์มติชนรูปแบบในการนำเสนอ และประเภทของเนื้อหา ด้วยการจำแนกประเภท นับจำนวนและแสดงผลในรูปแบบของตารางแสดงผลร้อยละ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. บทบาทของหนังสือพิมพ์มติชน

ผลจากการศึกษาหนังสือพิมพ์มติชนจำนวน 189 ฉบับ พบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง จำนวน 423 ชิ้น สามารถจำแนกบทบาทที่พบคือ บทบาทเป็นผู้แจ้งข่าวสาร บทบาทเป็นผู้ให้ความรู้ บทบาทเป็นผู้ให้แนวคิดและปลูกจิตสำนึก และบทบาทเป็นเวทีกลางของสังคม ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์มติชนแสดงบทบาทหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง โดยแสดงออกในบทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสารมากที่สุด ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5: ตารางแสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทของหนังสือพิมพ์มติชนในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง

บทบาทของหนังสือพิมพ์มติชน	จำนวน	ร้อยละ
1.บทบาทเป็นผู้แจ้งข่าวสาร	205	48.46%
2.บทบาทเป็นผู้ให้ความรู้	32	7.57%
3.บทบาทเป็นผู้ให้แนวคิดและปลูกจิตสำนึก	112	26.48%
4.บทบาทเป็นเวทีกลางของสังคม	74	17.49%
รวม	423	100.00%

χ^2	D.F.	χ^2 crit
154.485	3	11.34487

เมื่อทดสอบความแตกต่างของบทบาทในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการสร้าง
จิตสาธารณะด้านการเมืองของหนังสือพิมพ์มติชนด้วยสถิติ ไค-สแควร์ พบว่า มีความแตกต่างอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 154.485$; $p < 0.01$) กล่าวคือ หนังสือพิมพ์มติชนแสดง
บทบาทหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข่าวสารการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองด้าน
การเป็นผู้แจ้งข่าวสารมากที่สุด (ร้อยละ 48.46) รองลงมา คือ บทบาทหน้าที่ด้านการเป็นผู้ให้
แนวคิดและปลูกจิตสำนึก (ร้อยละ 26.48) และบทบาทหน้าที่เป็นเวทีกลางของสังคม (ร้อยละ 17.49)
ส่วนบทบาทที่พบน้อยที่สุด คือ บทบาทด้านการเป็นผู้ให้ความรู้ (ร้อยละ 7.57)

2. รูปแบบในการนำเสนอของหนังสือพิมพ์มติชน

ผลจากการศึกษาหนังสือพิมพ์มติชนจำนวน 189 ฉบับ พบว่ามีการนำเสนอเนื้อหา
เกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง จำนวน 423 ชิ้น สามารถจำแนกตามรูปแบบในการ
นำเสนอที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์มติชน คือ รูปแบบของภาพข่าว รูปแบบของเนื้อหาข่าว รูปแบบของ
บทความ รูปแบบของสารคดี และรูปแบบของคอลัมน์ประจำ ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์
มติชนนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองมากที่สุด ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6: ตารางแสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหา
ของหนังสือพิมพ์มติชนเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง

รูปแบบในการนำเสนอ	จำนวน	ร้อยละ
1.ภาพข่าวเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง	61	14.42%
2.เนื้อหาข่าวเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง	173	40.90%
3.บทความเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง	63	14.89%
4.สารคดีเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง	21	4.96%
5.คอลัมน์ประจำเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง	105	24.82%
รวม	423	100.00%

χ^2	D.F.	χ^2 crit
157.201	4	13.2767

เมื่อทดสอบความแตกต่างของรูปแบบในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองของหนังสือพิมพ์มติชนด้วยสถิติ ไค-สแควร์ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($\chi^2 = 157.201$; $p < 0.01$) กล่าวคือ หนังสือพิมพ์มติชน ใช้รูปแบบของเนื้อหาข่าวในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองมากที่สุด (ร้อยละ 40.90) รองลงมา คือ รูปแบบของคอลัมน์ประจำ (ร้อยละ 24.82) รูปแบบของบทความ (ร้อยละ 14.89) และรูปแบบของภาพข่าว (ร้อยละ 14.42) ส่วนรูปแบบที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองที่พบน้อยที่สุด คือ รูปแบบของสารคดี (ร้อยละ 4.96)

3. ประเภทของเนื้อหาข่าวที่พบในหนังสือพิมพ์มติชน

ผลจากการศึกษาหนังสือพิมพ์มติชนจำนวน 189 ฉบับ พบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง จำนวน 423 ชิ้น สามารถจำแนกประเภทของเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์มติชน คือ ประเภทเนื้อหาด้านการเลือกตั้งไปในทางที่สร้างสรรค์ และจรรยาบรรณ ประเภทเนื้อหาด้านวางตัวเป็นกลางสนับสนุนให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส ประเภทเนื้อหาส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และประเภทเนื้อหาที่เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสาร นโยบายต่างๆ ของพรรคการเมือง ผลการวิจัย พบว่า หนังสือพิมพ์มติชนนำเสนอเนื้อหาประเภทที่เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสาร นโยบายต่างๆ ของพรรคการเมืองเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองมากที่สุด ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7: ตารางแสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองที่พบในหนังสือพิมพ์มติชน

ประเภทของเนื้อหาในหนังสือพิมพ์มติชน	จำนวน	ร้อยละ
1.เนื้อหาด้านการเลือกตั้งไปในทางที่สร้างสรรค์ และจรรยาบรรณ	102	24.11%
2.เนื้อหาด้านวางตัวเป็นกลางสนับสนุนให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส	64	15.13%

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 7 (ต่อ): ตารางแสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองที่พบในหนังสือพิมพ์มติชน

ประเภทของเนื้อหาในหนังสือพิมพ์มติชน	จำนวน	ร้อยละ
3.เนื้อหาส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง	39	9.22%
4.เนื้อหาที่เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสารนโยบายต่างๆ ของพรรคการเมือง	218	51.54%
รวม	423	100.00%

χ^2	D.F.	χ^2 crit
177.898	3	11.34487

เมื่อทดสอบความแตกต่างประเภทของเนื้อหาในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองของหนังสือพิมพ์มติชนด้วยสถิติ ไค-สแควร์ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 177.898$; $p < 0.01$) กล่าวคือ หนังสือพิมพ์มติชนนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง ในประเภทของเนื้อหาที่เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสาร นโยบายต่างๆ ของพรรคการเมืองมากที่สุด (ร้อยละ 51.54) รองลงมา คือ การนำเสนอเนื้อหาด้านการเลือกตั้งไปในทางที่สร้างสรรค์ และจรรโลงสังคม (ร้อยละ 24.11) และเนื้อหาด้านวางตัวเป็นกลางสนับสนุนให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส (ร้อยละ 15.13) ส่วนประเภทของเนื้อหาที่นำเสนอน้อยที่สุด คือการนำเสนอเนื้อหาส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง (ร้อยละ 9.22)

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลในส่วนของการวิเคราะห์เนื้อหาจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

จากการศึกษาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ จำนวนทั้งสิ้น 192 ชิ้น พบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐแสดงบทบาทหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข่าวสารด้านการเป็นผู้แจ้งข่าวสารมากที่สุด (ร้อยละ 52.60) รองลงมา คือ บทบาทหน้าที่ด้านการเป็นผู้ให้แนวคิดและปลูกจิตสำนึก (ร้อยละ 21.88) และบทบาทหน้าที่เป็นเวทีกลางของสังคม (ร้อยละ 19.27) ส่วนบทบาทที่พบน้อยที่สุด คือ บทบาทด้านการเป็นผู้ให้ความรู้ (ร้อยละ 6.25) ส่วนรูปแบบในการนำเสนอ ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้รูปแบบของเนื้อหาข่าวในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้าน

การเมืองมากที่สุด (ร้อยละ 50.00) รองลงมา คือ รูปแบบของคอลัมน์ประจำ (ร้อยละ 21.35) รูปแบบของบทความ (ร้อยละ 12.50) และรูปแบบของภาพข่าว (ร้อยละ 10.94) ส่วนรูปแบบที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองที่พบน้อยที่สุด คือ รูปแบบของสารคดี (ร้อยละ 5.21)

สำหรับการวิเคราะห์ประเภทของเนื้อหาข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ผลการวิจัย พบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองประเภทของเนื้อหาที่เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสารนโยบายต่างๆ ของพรรคการเมืองมากที่สุด (ร้อยละ 53.65) รองลงมา คือ การนำเสนอเนื้อหาด้านการเลือกตั้งไปในทางที่สร้างสรรค์ และจรรโลงสังคม (ร้อยละ 22.40) และ เนื้อหาด้านวางตัวเป็นกลางสนับสนุนให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส (ร้อยละ 16.15) ส่วนประเภทของเนื้อหาที่นำเสนอ น้อยที่สุด คือ การนำเสนอเนื้อหาส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง (ร้อยละ 7.81)

2. สรุปผลในส่วนของการวิเคราะห์เนื้อหาจากการศึกษาหนังสือพิมพ์มติชน

จากการศึกษาหนังสือพิมพ์มติชน จำนวนทั้งสิ้น 423 ชิ้น พบว่า หนังสือพิมพ์มติชนแสดงบทบาทหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข่าวสารด้านการเป็นผู้แจ้งข่าวสารมากที่สุด (ร้อยละ 48.46) รองลงมา คือ บทบาทหน้าที่ด้านการเป็นผู้ให้แนวคิดและปลูกจิตสำนึก (ร้อยละ 26.48) และบทบาทหน้าที่เป็นเวทีกลางของสังคม (ร้อยละ 17.49) ส่วนบทบาทที่พบน้อยที่สุด คือ บทบาทด้านการเป็นผู้ให้ความรู้ (ร้อยละ 7.57) ส่วนรูปแบบในการนำเสนอ ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ใช้รูปแบบของเนื้อหาข่าวในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองมากที่สุด (ร้อยละ 40.90) รองลงมา คือ รูปแบบของคอลัมน์ประจำ (ร้อยละ 24.82) รูปแบบของบทความ (ร้อยละ 14.89) และรูปแบบของภาพข่าว (ร้อยละ 14.42) ส่วนรูปแบบที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองที่พบน้อยที่สุด คือ รูปแบบของสารคดี (ร้อยละ 4.96)

สำหรับการวิเคราะห์ประเภทของเนื้อหาข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองในหนังสือพิมพ์มติชน ผลการวิจัย พบว่า หนังสือพิมพ์มติชนนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองในประเภทของเนื้อหาที่เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสารนโยบายต่างๆ ของพรรคการเมืองมากที่สุด (ร้อยละ 51.54) รองลงมา คือ การนำเสนอเนื้อหาด้านการเลือกตั้งไปในทางที่สร้างสรรค์ และจรรโลงสังคม (ร้อยละ 24.11) และเนื้อหาด้านวางตัวเป็นกลางสนับสนุนให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส (ร้อยละ 15.13) ส่วนประเภทของเนื้อหาที่นำเสนอ น้อยที่สุด คือการนำเสนอเนื้อหาส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง (ร้อยละ 9.22)

จากการศึกษาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์มติชน พบว่าหนังสือพิมพ์แสดงบทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสารในฐานะสื่อมวลชนในการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองมากที่สุด และบทบาทที่พบน้อยที่สุด คือ บทบาทด้านการเป็นผู้ให้ความรู้ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8: เปรียบเทียบร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบทบาทของหนังสือพิมพ์

ไทยรัฐกับมติชนในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง

บทบาทของหนังสือพิมพ์	ไทยรัฐ		มติชน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.บทบาทเป็นผู้แจ้งข่าวสาร	101	52.60%	205	48.46%
2.บทบาทเป็นผู้ให้ความรู้	12	6.25%	32	7.57%
3.บทบาทเป็นผู้ให้แนวคิดและปลูกจิตสำนึก	42	21.88%	112	26.48%
4.บทบาทเป็นเวทีกลางของสังคม	37	19.27%	74	17.49%
รวม	192	100.00%	423	100.00%

ส่วนรูปแบบในการนำเสนอ ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ใช้รูปแบบของเนื้อหาข่าวในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองมากที่สุด และรูปแบบที่พบน้อยที่สุด คือ รูปแบบของสารคดี ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9: เปรียบเทียบร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบในการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐกับมติชนในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง

รูปแบบในการนำเสนอ	ไทยรัฐ		มติชน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.ภาพข่าวเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง	24	12.50%	61	14.42%
2.เนื้อหาข่าวเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง	96	50.00%	173	40.90%
3.บทความเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง	21	10.94%	63	14.89%

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 9 (ต่อ): เปรียบเทียบร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบในการนำเสนอของ
หนังสือพิมพ์ไทยรัฐกับมติชนในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะ
ด้านการเมือง

รูปแบบในการนำเสนอ	ไทยรัฐ		มติชน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4.สารคดีเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง	10	5.21%	21	4.96%
5.คอลัมน์ประจำเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง	41	21.35%	105	24.82%
รวม	192	100.00%	423	100.00%

สำหรับการวิเคราะห์ประเภทของเนื้อหาข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับ ผลการวิจัย พบว่า หนังสือพิมพ์นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองในประเภทของเนื้อหาที่เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสารนโยบายต่างๆ ของพรรคการเมืองมากที่สุด ส่วนประเภทของเนื้อหาเสนอแนะน้อยที่สุดคือ การนำเสนอเนื้อหาส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10: เปรียบเทียบร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของเนื้อหาในหนังสือพิมพ์
ไทยรัฐกับมติชนในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง

ประเภทของเนื้อหาในหนังสือพิมพ์	ไทยรัฐ		มติชน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.เนื้อหาด้านการเลือกตั้งไปในทางที่สร้างสรรค์และจรรโลงสังคม	43	22.40%	102	24.11%
2.เนื้อหาด้านวางตัวเป็นกลางสนับสนุนให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส	31	16.15%	64	15.13%
3.เนื้อหาส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	15	7.81%	39	9.22%

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 10 (ต่อ): เปรียบเทียบร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐกับมติชนในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมือง

ประเภทของเนื้อหาในหนังสือพิมพ์	ไทยรัฐ		มติชน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4.เนื้อหาที่เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสารนโยบายต่างๆ ของพรรคการเมือง	103	53.65%	218	51.54%
รวม	192	100.00%	423	100.00%

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์มติชน พบว่าหนังสือพิมพ์แสดงบทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสารในฐานะสื่อมวลชนในการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองมากที่สุด และบทบาทที่พบน้อยที่สุด คือ บทบาทด้านการเป็นผู้ให้ความรู้ ส่วนรูปแบบในการนำเสนอผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ใช้รูปแบบของของเนื้อหาข่าวในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองมากที่สุด และรูปแบบที่พบน้อยที่สุด คือ รูปแบบของสารคดี

สำหรับการวิเคราะห์ประเภทของเนื้อหาข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองของหนังสือพิมพ์ทั้ง 2 ฉบับ ผลการวิจัย พบว่า หนังสือพิมพ์นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองในประเภทของเนื้อหาที่เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสารนโยบายต่างๆ ของพรรคการเมืองมากที่สุด ส่วนประเภทของเนื้อหาที่นำเสนอเนื้อหาที่น้อยที่สุดคือ การนำเสนอเนื้อหาส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง“บทบาทการสร้างจิตสาธารณะด้านการเมืองของสื่อมวลชน ก่อนการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550” ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองของสื่อมวลชนผ่านหนังสือพิมพ์
2. เพื่อศึกษารูปแบบ และประเภทของเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองที่สื่อมวลชนนำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนตั้งแต่บัดวันที่ 22 มิถุนายน ถึง 22 ธันวาคม พ.ศ. 2550 จำนวน 378 ฉบับ คัดเลือกเฉพาะเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ จำนวน 192 ชิ้น และหนังสือพิมพ์มติชนจำนวน 423 ชิ้น สรุปผลการวิจัยดังนี้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

คำถามวิจัยที่ 1 สื่อมวลชนมีบทบาทในการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองก่อนการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 หรือไม่ และอย่างไร

ผลการวิจัยพบว่าตั้งแต่เดือนมิถุนายน - ธันวาคม พ.ศ. 2550 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน จำนวน 378 ฉบับ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ จำนวน 192 ชิ้น และในหนังสือพิมพ์มติชนจำนวน 423 ชิ้น แสดงให้เห็นว่าทั้งหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนมีบทบาทในการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง แต่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐไม่ได้ให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวสารด้านการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองมากนักเมื่อเทียบกับหนังสือพิมพ์มติชน ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้อ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐไม่ค่อยสนใจข่าวด้านการเมือง ในขณะที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์มติชนให้ความสนใจข่าวการเมืองมากกว่า ส่งผลให้ผู้สื่อข่าวเลือกที่จะนำเสนอข่าวดังกล่าวในปริมาณที่แตกต่างกัน และผลจากการศึกษาข้อมูลข่าวสารที่มีความเกี่ยวข้องกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนแสดงบทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสารในฐานะสื่อมวลชนในการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข่าวสารที่เผยแพร่ในส่วนของการเมืองนั้น ส่วนใหญ่เป็นข่าวที่ส่งมาจากแหล่งข่าวต่างๆ ทำให้มีข่าวปรากฏในหน้าการเมืองด้วย แต่อย่างไรก็ตาม

เนื่องจากหนังสือพิมพ์เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีเจตนาจะบอกข่าวกับคนในสังคมเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นหนังสือพิมพ์จึงอาจให้ความสำคัญในการแจ้งข่าวสารด้านการเมืองให้ผู้อ่านได้ทราบเป็นอันดับแรก

นอกจากนี้ ยังอาจเป็นเพราะหน้าที่ในการแจ้งข่าวสารนั้น เป็นหน้าที่หลักของสื่อมวลชนทุกแขนงไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หรือหนังสือพิมพ์ (ลาสเวลล์, 1948 อ้างถึงในอัญชลี แยมจินดา, 2543 หน้า 77) เพราะสื่อมวลชนต้องคอยสอดส่อง ตรวจสอบเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น แล้วรวบรวมมารายงานให้คนในสังคมได้รับทราบเพื่อจะได้ตระหนักถึงอันตรายที่เกิดขึ้น หรือเพื่อช่วยให้ผู้รับสารได้มองเห็นโอกาส หรือช่องทางต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม ฉะนั้นหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนจึงรายงานเหตุการณ์เกี่ยวกับการเมืองเพื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบความเคลื่อนไหวของการสถานการณ์ด้านการเมือง ด้วยการแจ้งข่าวสารก่อนเป็นอันดับแรกนั่นเอง

คำถามวิจัยที่ 2 การนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองที่สื่อมวลชนนำเสนอในช่วงก่อนการเลือกตั้งมีรูปแบบ และประเภทของเนื้อหาอย่างไร

ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองในรูปแบบข่าวมากที่สุด ซึ่งน่าจะเป็นเพราะว่าเหตุการณ์เกี่ยวกับการเมืองเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ (Significance) และมีความน่าสนใจ (Interest) นั้นมาจากเหตุการณ์การปฏิวัติ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 และในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 จะมีการเลือกตั้งเพื่อให้ประเทศชาติกลับสู่การปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงนั้น จึงทำให้มีคุณค่าของความเป็นข่าวในเรื่องความเด่นของสถานการณ์ด้วย ดังนั้นอาจทำให้หนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทางการเมือง เนื่องจากเห็นว่าคนไทยส่วนใหญ่ให้ความสนใจเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ส่งผลให้หนังสือพิมพ์นำเสนอข่าวเพื่อสนองความต้องการของผู้อ่านนั่นเอง

ส่วนด้านของประเภทเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์มติชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองในประเภทของเนื้อหาที่เป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสาร นโยบายต่างๆ ของพรรคการเมืองมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะสนใจ หรือให้ความสำคัญกับข่าวการเมือง ด้วยเหตุนี้หนังสือพิมพ์อาจจะเล็งเห็นว่าการเป็นสื่อกลางนำเสนอข่าวความเคลื่อนไหว การรายงานข่าวสาร นโยบายต่างๆ ของพรรคการเมือง น่าจะเป็นการช่วยสนับสนุนการตัดสินใจ ตามบทบาทของสื่อมวลชนในการสอดส่องระวังภัยให้กับสังคม (Surveillance of the Environment) ซึ่งกล่าวว่า สื่อมวลชนมีหน้าที่ด้านการสังเกตการณ์ เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น แล้วเก็บรวบรวมมารายงานแก่สังคม หรือเป็นการแจ้งข่าวสาร เพื่อให้มองเห็นถึงโอกาสหรือช่องทางต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม (อัญชลี แยมจินดา, 2543)

นอกจากนี้ ยังอาจเป็นไปได้ว่าหนังสือพิมพ์จะนำเสนอข่าวสารที่อยู่ในความสนใจของผู้อ่าน โดยข่าวที่จะเป็นการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองนั้น จะได้รับการรายงานในช่วงก่อนการเลือกตั้งประมาณ 1-2 เดือน และยิ่งใกล้วันเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 หนังสือพิมพ์จะยิ่งนำเสนอข่าวสารตามกระแสสังคมมากขึ้นด้วย

อภิปรายผลการวิจัยตามแนวคิดทฤษฎี

บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน

จากการศึกษาบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนในการนำเสนอข่าวสารการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง ก่อนการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 ผลปรากฏว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนแสดงบทบาทหน้าที่การเป็นผู้แจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองมากที่สุด ประมาณร้อยละ 53 และร้อยละ 48 ของการแสดงบทบาทหน้าที่ทั้งหมด อาจกล่าวได้ว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนทำหน้าที่นำเสนอข่าวสารข้อเท็จจริงแก่ผู้อ่านเป็นอันดับแรก เนื่องจากสื่อมวลชนมีหน้าที่สำคัญในการแจ้งข่าวสารแก่ประชาชนถึงในสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น (รัตน ทิมเมือง, 2451)

จากผลการวิจัยข้างต้นพบข้อสังเกตว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนแสดงบทบาทหน้าที่ด้านการเป็นผู้ให้แนวคิดและปลูกจิตสำนึก เป็นอันดับสองรองจากบทบาทในการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร ซึ่งจากข้อเท็จจริงที่ว่าในการให้ข่าวสารเพื่อปลูกจิตสำนึกให้แก่ผู้อ่านนั้น ผู้สื่อข่าวจำเป็นต้องมีข้อมูลที่มากพอในการเขียนเพื่อให้ผู้อ่านเกิดแนวความคิด และจิตสาธารณะทางการเมือง ซึ่งในทางปฏิบัติผู้สื่อข่าวอาจยังไม่มีข้อมูลมากพอที่จะเขียนเป็นสารคดีหรือบทความเพื่อให้เกิดแนวคิด และปลูกจิตสำนึกได้ แต่ข้อมูลที่ได้นั้นเป็นข้อมูลที่น่าสนใจจึงต้องนำเสนอในรูปแบบของข่าวก่อนเป็นการแจ้งข่าวสารให้ผู้อ่านทราบ

นอกจากนี้ยังพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนแสดงบทบาทหน้าที่การเป็นผู้ให้ความรู้ น้อยที่สุด เพียงร้อยละ 6 และร้อยละ 7 เท่านั้น ทั้งๆ ที่เรื่องการเมืองเป็นเรื่องที่สำคัญของประชาชนในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยจึงต้องอาศัยความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องแนวคิดและหลักปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธอันดีในสังคม แต่ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนได้ทำหน้าที่อธิบายและให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองน้อยมาก ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะระบบการนำเสนอข่าวสาร กล่าวคือ สื่อมวลชนจะนำเสนอข่าวสาร โดยมีปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกองค์กรเป็นตัวกำหนดการคัดเลือกประเด็นข่าวสาร ปัจจัยภายในประกอบด้วยนโยบายหรือกรอบแนวเนื้อหาที่ผู้จัดทำวางไว้ คุณค่าของความเป็นข่าว และปัจจัยภายนอกประกอบด้วยความต้องการของผู้อ่านและกระแสสังคม (สุชาติ มิตรรามัญ, 2538)

ทฤษฎีผู้เฝ้าประตู

สำหรับการศึกษารูปแบบในการนำเสนอ ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน เลือกใช้รูปแบบของข่าวในการนำเสนอมากที่สุดถึงร้อยละ 50 และร้อยละ 41 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การรายงานข่าวเป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมให้ผู้อ่านรับทราบ ซึ่งสื่อมวลชนทำหน้าที่ในการกลั่นกรองข่าวสาร ตัดสินว่า ข่าวๆ หนึ่งควรปล่อยให้ผ่านไป คือนำลงพิมพ์ หรือไม่ปล่อยให้ผ่านไป คือไม่นำลงพิมพ์ (มุสดี อรุณมาศ, 2541) โดยที่บางครั้งผู้สื่อข่าวอาจได้ข้อมูลมาเพียงเล็กน้อย ซึ่งไม่มากพอที่จะนำเสนอในรูปแบบอื่นๆ แต่ข้อมูลนั้นมีความน่าสนใจ ผู้สื่อข่าวจึงต้องนำเสนอในรูปแบบของข่าวก่อน นอกจากนี้อาจเป็นไปได้ว่าการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองในรูปแบบของข่าวนั้นเป็นการนำเสนอที่รวดเร็ว หลากหลายและทันต่อเหตุการณ์ซึ่งน่าจะส่งผลให้ผู้อ่านพอใจได้ในระดับหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการนำเสนอเป็นข่าวย่อจะได้จำนวนข่าวที่มากและรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ แต่ยังไม่สามารถจุดประเด็นความคิด หรือให้ความรู้ได้มากเท่ากับรูปแบบอื่นๆ เนื่องจากการเสนอข่าวต้องเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงที่ปราศจากความคิดเห็นของผู้เขียน ฉะนั้น หนังสือพิมพ์ต้องเพิ่มการนำเสนอในรูปแบบอื่น เช่น บทความ สารคดี เพื่อชี้แจงเหตุผลให้ประชาชนเห็นมุมมองใหม่ๆ ซึ่งอาจจะทำให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ทักษะคิด ทำหน้าที่และบทบาทของตนเองอย่างดี ส่งผลให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า (เสรี วงษ์มณฑา, 2531)

แนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึก

สำหรับประเภทของเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนนำเสนอข่าวสารในประเภทของเนื้อหาเกี่ยวกับการเป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสารนโยบายต่างๆ ของพรรคการเมืองมากที่สุด ประมาณร้อยละ 54 และร้อยละ 52 ของประเภทเนื้อหาที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ คิดเป็นครึ่งหนึ่งของการนำเสนอทั้งหมด ผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ส่วนใหญ่แล้วหนังสือพิมพ์รับข่าวสารมาจากพรรคการเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรายงานนโยบาย ความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น การแถลงนโยบายของพรรคการเมือง, การหาเสียง การรายงานข่าวในลักษณะนี้ชี้ให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์เป็นสื่อกลางในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้ส่งสารของพรรคการเมืองสู่พลเมือง หรือกลุ่มที่มีบทบาทหน้าที่ทางสังคมและการเมืองตามกฎหมาย (รัตนา ทิมเมือง, 2451)

นอกจากนี้ยังพบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนมีการนำเสนอข่าวสารในประเภทของเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 8 และร้อยละ 9 ของประเภทเนื้อหาที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ ซึ่งไม่ได้ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง และใช้สิทธิออกเสียงอย่างถูกต้อง (เสรี วงษ์มณฑา, 2531) หาก

พิจารณาในมุมมองของจิตสาธารณะ ว่าเป็นก้าวแรกสู่ “ความเป็นพลเมือง” ที่รู้ในสิทธิและความรับผิดชอบที่สร้างสรรค์และจรรโลงสังคมส่วนรวม (ลัทธิมา เกื้อสกุล, 2547) สื่อมวลชนยังมีจิตสาธารณะด้านการสนับสนุนให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส ส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยเกินไป

ข้อเสนอแนะสำหรับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชน

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า เนื้อหาข่าวสารด้านการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองส่วนใหญ่ที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนนำเสนอจะเป็นการรายงานความเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแม้ว่าจะเป็นบทบาทในการรายงาน หรือนำเสนอข่าวสารที่เกิดในสังคม แต่น่าจะเพิ่มเนื้อหาข่าวสารด้านการให้ความรู้ด้านการเลือกตั้ง การสนับสนุนให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส รวมถึงเนื้อหาส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะหนังสือพิมพ์โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นหนังสือพิมพ์ที่เข้าถึงประชาชนมากที่สุดฉบับหนึ่ง ในขณะที่หนังสือพิมพ์มติชนก็เป็นหนังสือพิมพ์คุณภาพที่เข้าถึงกลุ่มผู้อ่านมากเช่นกัน จึงน่าจะให้ความสำคัญทางด้านบทบาทการเป็นผู้ให้ความรู้มากขึ้น ซึ่งข่าวสารที่ให้ความรู้จะปรากฏในหน้าอื่นๆ นอกเหนือจากหน้าของข่าวการเมือง เนื่องจากการเผยแพร่ข่าวสารที่ให้ความรู้นับเป็นการส่งเสริมการศึกษา และคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้อ่านได้อีกทางหนึ่ง เช่นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายการเลือกตั้ง ความสำคัญของการเลือกตั้ง และความสำคัญของประชาธิปไตยจะส่งเสริมให้ประเทศชาติพัฒนาไปในทางที่ดีอย่างไรบ้าง เพราะหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนมีข้อได้เปรียบหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น คือมีการยอมรับจากผู้อ่านในระดับสูง และมีการใช้ภาษาและลีลาการเขียนที่เข้าใจได้ง่าย ดังนั้นการนำเสนอความรู้ด้านการเมืองน่าจะช่วยยกระดับมาตรฐานการเมืองไทย และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

สำหรับรูปแบบในการนำเสนอ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนน่าจะลองใช้รูปแบบของบทวิเคราะห์ในการนำเสนอข้อมูลด้านนโยบายของพรรคการเมือง หรือความคืบหน้าการทำงานของรัฐบาลส่งผลดี หรือสร้างผลกระทบใดบ้างต่อสังคม เพื่อบทวิเคราะห์จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถคิดได้อย่างมีเหตุผล รวมถึงเห็นความสำคัญของการเมือง ที่ส่งผลต่อระบอบประชาธิปไตยของประเทศ ซึ่งแม้ว่าบทวิเคราะห์จะมีโอกาสน้อยในการเข้าถึงประชาชนทั่วประเทศ แต่ในประชาชนระดับกลางขึ้นไปแล้ว ข้อมูลจากบทวิเคราะห์น่าจะช่วยกระตุ้นหรือชี้ให้เห็นความสำคัญของการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นได้

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาข่าวสารเกี่ยวกับบทบาทการสร้างจิตสาธารณะทางการเมืองของสื่อมวลชนที่เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนรวมทั้งศึกษารูปแบบและประเภทที่สื่อมวลชนนำเสนอ ซึ่งการศึกษาครั้งต่อไปอาจเสริมด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interviews) เพราะผู้วิจัยจะสามารถทราบถึงเหตุผลที่มีผลต่อการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชน ซึ่งจะนำไปสู่การขยายผลการวิจัยไปสู่การอ้างอิงกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสื่อมวลชนได้

นอกจากนี้การวิจัยครั้งต่อไปน่าจะศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนในการสร้างจิตสาธารณะในกรณีอื่นๆ เช่นการสร้างจิตสาธารณะทางสังคมด้านการส่งเสริมให้รับผิดชอบต่อส่วนรวม มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนในสังคม มีความซื่อสัตย์สุจริตในการดำเนินชีวิต เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้สังคมอยู่ได้โดยสงบสุข และยังเป็นบรรทัดฐานการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนอีกด้วย

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

- ฉอ้าน วุฒิกรรมรักษ์. (2536). หลักการรายงานข่าว. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ประกายพริก
- ครุณี หิรัญรักษ์. (2528). เทคนิคการหาข่าวและการเขียนข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประมะ สตะเวทิน. (2540). หลักนิเทศศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- ระวีวรรณ ประกอบผล. (2529). หลักและทฤษฎีการสื่อสาร. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิรินทิพย์ ชันสุวรรณ. (2543). งานหนังสือพิมพ์. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : แผนกตำรา และคำสอน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2537). การประยุกต์ทฤษฎีในการสื่อสาร หลักและทฤษฎีการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2550). โลกพลิกโฉม ความมั่งคั่งในนิยามใหม่. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สยาม เอ็ม แอนด์ บี พับลิชชิง จำกัด.

บทความภาษาไทย

- ดนัย จันทร์เจ้าฉาย. (2550, มกราคม-กุมภาพันธ์). จิตสาธารณะกับการตลาดที่ยั่งยืน. มาร์เก็ตเธีย, หน้า 150-151.
- สุชาดา จักรพิสูทธิ์. (2544). จิตสำนึกสาธารณะ. ศิลปวัฒนธรรม, หน้า 22-23.

วิทยานิพนธ์

- กิตติศักดิ์ ฤกษ์ทวีสุข. (2539). บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการให้การเรียนรู้ทางการเมืองกับประชาชน : ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เจดน์ศักดิ์ แสงสิงแก้ว. (2524). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมสื่อสารกับกระบวนการสังคมประกิตทางการเมืองของประชาชนในท้องที่บางชัน เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- จิตกานต์ ธนาโอฬาร. (2537). การสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต นักศึกษา มหาวิทยาลัย: ศึกษาเฉพาะกรณีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ธนาบุษ เหมือนศิริ. (2539). การวิเคราะห์เนื้อหาข่าวโศกณิเค์ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชนและสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธัญพร พงษ์โสภณ. (2538). บทบาทพระสงฆ์ สื่อบุคคลในการชี้นำและปลุกจิตสำนึกประชาชนชนบท เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา. (2540). บทบาทหนังสือพิมพ์ต่อการพัฒนาการเมืองไทยหลังเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปรียาธร มาดาเมนท์. (2539). บทบาทของสื่อมวลชนเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นนักร้องของยุวชนผู้เข้าประกวดร้องเพลงยุวชนด้วยพระราชทานชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยปี 2537-2538. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พาขวัญ กาจหาญ. (2545). ปัจจัยที่มีผลต่อจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำของเยาวชนศึกษาเฉพาะกรณีเยาวชนในเขตเทศบาลนคร นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
- สุสดี อรุณมาศ. (2541). บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอเรื่องของการก่อกองเสียอันตรายจากโรงงานอุตสาหกรรม ศึกษาจากหนังสือพิมพ์มติชน กรุงเทพธุรกิจ ไทยรัฐ ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2539 – 30 มิถุนายน 2539. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ภคกุล ศิริพยัคฆ์. (2536). การใช้สื่อมวลชนของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รัตนา ทิมเมือง. (2451). บทบาทของสื่อมวลชนในฐานะเวทีสาธารณะในการหาเสียงเลือกตั้งทั่วไป 17 พฤศจิกายน 2539. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รัชณี วงศ์วรรณ. (2534). แนวโน้มหนังสือพิมพ์ไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2535 - 2544). วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- ลัทธิมา เกื้อสกุล. (2547). กลยุทธ์การสื่อสารของกองทัพบกเพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะเรื่องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วรรณิ งามขจรกุลกิจ. (2538). การรณรงค์ประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมศึกษาของสื่อมวลชน เพื่อสร้างจิตสำนึกคือนักศึกษานิเทศศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วริยา ชูสิน. (2534). การรับข่าวสารเกี่ยวกับขมามาจากสื่อมวลชนของพนักงานขับรถ บริษัทขนส่งจำกัด (บขส.). วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุชาดา มิตรราญ. (2538). บทบาทหน้าที่ของนิเทศศาสตร์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เสน่ห์ นนทะโชติ. (2524). การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชนบทไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านวังคล้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศศิเพ็ญ วชิรเจริญทรัพย์. (2544). บทบาทหนังสือพิมพ์กับการสร้างวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อัญชลี แยมจินดา. (2543). บทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Internet

บริษัทมติชนจำกัด (มหาชน). “ข้อมูลองค์กร.”

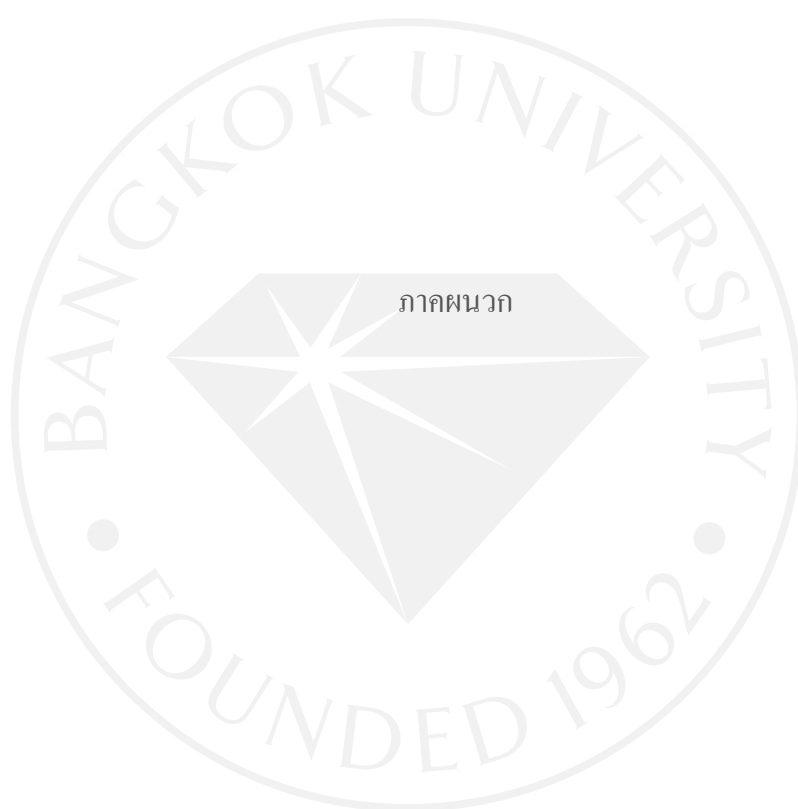
<http://info.maticchon.co.th/report/2548/th/structure.php> (สืบค้น 13 มิถุนายน 2551).

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. “ข้อมูลทั่วไปหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ.”

http://www.thairath.co.th/about/data_thairath/data.htm (สืบค้น 13 มิถุนายน 2551).

บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน). “รายงานประจำปี.”

http://www.nationgroup.com/download/annual_report/AnnualReport2007Thai.pdf (สืบค้น 13 มิถุนายน 2551).



ภาคผนวก ก.

สูตรการหาคำนวณน้ำหนักเชื่อถือตามหลักเกณฑ์ของ Holsti

$$R = \frac{N(C1, 2, 3)}{C1+C2+C3}$$

R = ความน่าเชื่อถือ

N = จำนวนผู้ลงรหัส

C1, 2, 3 = จำนวนรายการซึ่งผู้ลงมีความเห็นตรงกัน

C1+C2+C3 = จำนวนรายการทั้งหมดซึ่งผู้ลงรหัสได้ลงบันทึกไว้

ภาคผนวก ข.

ตารางลงรหัส (Coding Sheet)

หนังสือพิมพ์.....

ฉบับวันที่.....

ผู้ลงรหัส.....

รูปแบบในการนำเสนอ	จำนวน	รวม
1.ภาพข่าวเกี่ยวกับการสร้าง จิตสาธารณะทางการเมือง		
2.เนื้อหาข่าวเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะ ทางการเมือง		
3.บทความเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะ ทางการเมือง		
4.สารคดีเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะ ทางการเมือง		
5.คอลัมน์ประจำเกี่ยวกับการสร้างจิต สาธารณะทางการเมือง		
รวม		

ตารางลงรหัส (Coding Sheet)

หนังสือพิมพ์.....

ฉบับวันที่.....

ผู้ลงรหัส.....

ประเภทของเนื้อหา	จำนวน	รวม
1.เนื้อหาด้านการเลือกตั้งไปในทางที่ สร้างสรรค์ และจรรโลงสังคม		
2.เนื้อหาด้านวางตัวเป็นกลางสนับสนุน ให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส		
3.เนื้อหาส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้ สิทธิเลือกตั้ง		
4.เนื้อหาที่เป็นสื่อกลางในการรายงาน ข่าวสารนโยบายต่างๆ ของพรรค การเมือง		
รวม		

ตารางลงรหัส (Coding Sheet)

หนังสือพิมพ์.....

ฉบับวันที่.....

ผู้ลงรหัส.....

บทบาทของสื่อมวลชน	จำนวน	รวม
1.บทบาทเป็นผู้แจ้งข่าวสาร		
2.บทบาทเป็นผู้ให้ความรู้		
3.บทบาทเป็นผู้ให้แนวคิดและปลูกจิตสำนึก		
4.บทบาทเป็นเวทีกลางของสังคม		
รวม		

ตัวอย่างการลงรหัส

หนังสือพิมพ์มติชน

ฉบับวันที่ 22 มิถุนายน - 22 ธันวาคม พ.ศ. 2550

ผู้ลงรหัส.....วิภา ใจศิริ.....

รูปแบบในการนำเสนอ	จำนวน	รวม
1.ภาพข่าวเกี่ยวกับการสร้าง จิตสาธารณะทางการเมือง	 	61
2.เนื้อหาข่าวเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะ ทางการเมือง	 	173
3.บทความเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะ ทางการเมือง	 	63
4.สารคดีเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะ ทางการเมือง		21
5.คอลัมน์ประจำเกี่ยวกับการสร้างจิต สาธารณะทางการเมือง	 	105
รวม		423

ตัวอย่างการลงรหัส

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ฉบับวันที่ 22 มิถุนายน - 22 ธันวาคม พ.ศ. 2550

ผู้ลงรหัส..... จิวิศรา จิตโกศล

รูปแบบในการนำเสนอ	จำนวน	รวม
1.ภาพข่าวเกี่ยวกับการสร้าง จิตสาธารณะทางการเมือง		24
2.เนื้อข่าวเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะ ทางการเมือง	 	96
3.บทความเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะ ทางการเมือง		21
4.สารคดีเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะ ทางการเมือง		10
5.คอลัมน์ประจำเกี่ยวกับการสร้างจิต สาธารณะทางการเมือง	 	41
รวม		192

ตัวอย่างการลงรหัส

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ฉบับวันที่ 22 มิถุนายน - 22 ธันวาคม พ.ศ. 2550

ผู้ลงรหัส...จิวิศรา...ปิยะโกศล...

บทบาทของสื่อมวลชน	จำนวน	รวม
1.บทบาทเป็นผู้แจ้งข่าวสาร		101
2.บทบาทเป็นผู้ให้ความรู้		12
3.บทบาทเป็นผู้ให้แนวคิดและปลูกจิตสำนึก		42
4.บทบาทเป็นเวทีกลางของสังคม		37
รวม		192

ตัวอย่างการลงรหัส

หนังสือพิมพ์มติชน

ฉบับวันที่ 22 มิถุนายน - 22 ธันวาคม พ.ศ. 2550

ผู้ลงรหัส... พิศาล... วิจิตร...

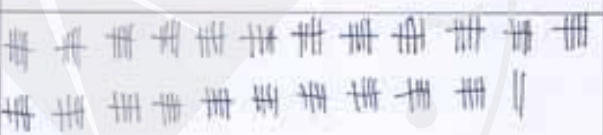
ประเภทของเนื้อหา	จำนวน	รวม
1.เนื้อหาด้านการเลือกตั้งไปโนทางที่ สร้างสรรค์ และจรรโลงสังคม		102
2.เนื้อหาด้านวางตัวเป็นกลางสนับสนุน ให้มีการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส		64
3.เนื้อหาส่งเสริมให้ประชาชนออกไปใช้ สิทธิเลือกตั้ง		39
4.เนื้อหาที่เป็นสื่อกลางในการรายงาน ข่าวสารนโยบายต่างๆ ของพรรค การเมือง		218
รวม		423

ตัวอย่างการลงรหัส

หนังสือพิมพ์มติชน

ฉบับวันที่ 22 มิถุนายน - 22 ธันวาคม พ.ศ. 2550

ผู้ลงรหัส..... หิรัญดา จิตรีโกศล

บทบาทของสื่อมวลชน	จำนวน	รวม
1.บทบาทเป็นผู้แจ้งข่าวสาร		205
2.บทบาทเป็นผู้ให้ความรู้		32
3.บทบาทเป็นผู้ให้แนวคิดและปลูกจิตสำนึก		112
4.บทบาทเป็นเวทีกลางของสังคม		74
รวม		423

ภาคผนวก ค. ตัวอย่างข่าวสารเกี่ยวกับการสร้างจิตสาธารณะทางการเมือง



มุมมอง...การแก้วิกฤต...‘บาท’

ปัญหาค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นในขณะนี้และส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการภายในประเทศ โดยเฉพาะธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกหลายฝ่ายหวั่นเกรงว่าจะเกิดวิกฤตเศรษฐกิจรอบใหม่ขึ้นมา

และล่าสุด วีรพงษ์ รามางกูร อดีตรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ประกาศให้รัฐบาลออกมาแก้ไขปัญหา ทำอย่าง เพราะถ้าไม่ทำอะไรจะตายแน่ คณะกรรมการมองไปว่าบาทจะแข็งค่าไปถึง 30 ดอลลาร์ต่อดอลลาร์

ทั้งนี้ ต้องมาฟังมุมมองของฝ่ายการเมืองต่อสิ่งที่เกิดขึ้น เพราะถ้าอยู่ในภาวะรัฐบาลปกติ การพิจารณาเมืองต่างๆ ต้องรับผิดชอบกับหนี้สินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์

ให้ใช้นโยบายการเงินการคลัง'

ขอให้ใช้นโยบายการเงินการคลัง โดยเฉพาะลดอัตราดอกเบี้ย ที่ทางพรรคเคยเสนอไปตั้งแต่ปลายปี 2549 ที่ผ่านมา ยังคงเป็นนโยบายที่สามารถทำได้ นอกจากนั้นธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.)

มีบทบาทในแง่การเงิน การคลัง เพื่อให้เศรษฐกิจฟื้นตัวเร็วขึ้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าบาทจะไม่แข็งเกินไปจนกระทบต่อการส่งออก

เบียดเงินฝากมากจนเกินไป และควรเลิกมาตรการกันเงินสำรอง 30% ทางรัฐบาลควรจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจติดตามปัญหาและรับเรื่องร้องทุกข์จากผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากค่าเงินบาทที่ผันผวน เพื่อที่จะดูแลปัญหาได้ทันทั่วทั้ง สามารถเชื่อมโยงกับสถาบันการเงิน ในการชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต"

ในส่วนรองนายกรัฐมนตรีที่รับผิดชอบเศรษฐกิจควรเข้ามาดูแลตรงนี้โดยตรง เพื่อประสานการแก้ปัญหาให้สัมพันธ์กับหลายกระทรวง ควรให้ระดับรองนายกรัฐมนตรีมาเป็นผู้สั่งการ เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากขึ้น ธปท.และรัฐบาลควรร่วมกันทบทวนว่าจะวางแนวทางนโยบายการเงินการคลังอย่างไรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เพราะขณะนี้ต่างคนต่างทำ ไม่สอดคล้องกัน

"ไม่อยากให้กล่าวโทษผู้ว่าการ ธปท. ให้มาเป็นและรับผิดชอบปัญหาแต่เพียงผู้เดียว แต่ต้องปรับโครงสร้างและทบทวนบทบาทของ ธปท.ให้มากกว่า ผมยังรู้สึกแปลกใจที่รัฐบาลต้องใช้เวลานานในการตอบรับข้อเสนอของภาคเอกชน

ว่า ต้องรอ สัปดาห์หน้าทั้งๆ ที่ในช่วงการตัดสินใจออกมาตรการ 30% ของ ธปท.กลับดำเนินการทันที ข้อเสนอของภาคเอกชนก็สามารถดำเนินการได้ทันที ไม่จำเป็นต้องรอรัฐบาลและภาคเอกชนควรส่งเสริมให้มีการอ้างอิงเงินหลากหลายสกุลมากขึ้น แทนที่เป็นเงินสกุลดอลลาร์สกุลเดียว รวมทั้งการบริหารเงินทุนสำรองก็ควรเป็นไปในลักษณะที่มีความหลากหลายมากขึ้น"

กิตติ ลิ้มสกุล
อดีตรองกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรีอดีตรองผู้ช่วย
พรรคไทยรักไทย

'รมว.คลังก็ไม่ได้ทำอะไร'

รัฐบาลชุดนี้ทำงานกันไม่ได้เรื่อง รมว.คลังก็ไม่ได้ทำอะไร ทั้งๆ ที่เป็นหัวหน้าทีมเศรษฐกิจ ตั้งแต่เข้ามา ก็ไม่เห็นว่าจะทำอะไร ไม่กล้าสั่งการ เพราะกำลังรออยู่ว่าตัวเองจะหมดวาระไปเมื่อไร สถานการณ์ตอนนี้ค่อนข้างน่าเป็นห่วงและต้องการการแก้ไขโดยด่วน วิธีการที่ดีที่สุดคือสิ่งที่ภาคเอกชนได้เคยเสนอไปแล้ว นายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นนายทหารอาจจะไม่ค่อยมีความรู้ แต่ก็ต้องเข้ามาดูข่าวกับปัญหา ไม่ใช่ทุกคนนิ่งเฉยแล้วรอให้เงินบาทร่วงลงเรื่อยๆ แล้วจึงกันทั้งประเทศ เพราะจากสถานการณ์ที่เป็นอยู่จะแก้ปัญหาโดยใช้ระบบแบ่งกักรวมต่างๆ คงไม่ได้ ต้องใช้อำนาจพิเศษของ รมว.คลัง หรือแม้แต่อำนาจนายกรัฐมนตรีเข้ามาสั่งการและดำเนินการทันที

"แบงก์ชาติรู้เรื่องนี้มานาน แต่ไม่ยอมทำอะไร มาตรการปกป้องค่าเงิน 30% และการควักกระเป๋าตัวเองมาสู่ค่าเงินมันใช้ไม่ได้ เหมือนจับไม่รู้จักจำ การลดดอกเบี้ยตอนนี้ก็ไม่เวิร์กแล้ว ซึ่งในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี เคยผลักดันร่าง พ.ร.บ.การเงิน ที่พอจะมาช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้ตั้งแต่สมัยรัฐบาลที่แล้ว แต่ทำไม่สำเร็จ รัฐบาลนี้จะไปรื้อมาใช้ก็คงไม่ทัน

รเมือง ทแข็ง'

ซึ่ง รว.คลังและแบงก์ชาติ จะต้องกลับไปดูอำนาจพิเศษที่มีอยู่ในมือและยังไม่ได้นำออกมาใช้ไปรื้อกฎหมายที่ให้อำนาจไว้เอาออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ และอาจจะต้องรับเป็นเจ้าภาพในการรับซื้อคอลลาร์จากเอกชนมาแล้วเอาไปปล่อยกู้ให้กับรัฐวิสาหกิจที่ต้องการเอาเงินไปใช้หนี้ต่างชาติเพื่อฟุ้งฟองไปก่อน"

วีระศักดิ์ โควสุรัตน์

รองหัวหน้าพรรคชาติไทย

'ให้ลดอัตราดอกเบี้ยลง'



"ผมไม่อยากฟันธงว่าไม่ควรจะเข้าไปแทรกแซงค่าเงิน แต่เห็นด้วยกับแนวคิดของนายวิรัช วามวงกูร ที่เสนอให้ลดอัตราดอกเบี้ยลง เพื่อส่งสัญญาณให้กับผู้เกี่ยวข้องได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและแนวทางการทำธุรกิจ ซึ่งหากไม่ปรับตัวก็ต้องล้มหายตายจากไป"

เหมือนเดิมสิ่งที่ควรทำคือปรับนโยบายการนำเข้าสินค้าใหม่ โดยรัฐอาจจะไม่นำเข้าโดยตรงก็ได้ แต่ส่งเสริมให้ภาคเอกชนได้นำเข้าสินค้าประเภททุนที่จำเป็นต้องนำเข้าจริงๆ เพื่อพัฒนาประเทศ อาทิ เครื่องจักรกล เครื่องผลิตกระแสไฟฟ้า หัวรถจักรของระบบมวลชนขนาดใหญ่ ระบบท่อ ฯลฯ ในขณะที่เดียวกันก็กระตุ้นให้ธุรกิจที่ไม่ได้รับผลกระทบไม่ว่าค่าเงินจะแข็งหรืออ่อนก็มีคนให้บริการ เช่น ธุรกิจภาคบริการ การท่องเที่ยว และสุขภาพ ให้มีศักยภาพมากขึ้น ก็จะช่วยดูดซับภาวะค่าเงินบาทแข็งลงได้บ้าง"

พัฒนเดช ธรรมจารีย์

แกนนำทีมเศรษฐกิจ กลุ่มมัธยมา

'ต้องไม่ทิ่มหรือไม่ทำอะไรเลย'

สถานการณ์ที่เงินบาทแข็งค่าขึ้นอย่างรวดเร็ว ความจริงแบงก์ชาติควรจะหันมาถือเงินสำรองในสกุลอื่นๆ เพื่อป้องกันความผันผวนของค่าเงินจากการถือเงินดอลลาร์ไว้เป็นหลักในกองทุนสำรองปัญหาได้เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อภาคส่งออกถึงขนาดมีการปิดโรงงาน แต่เท่าที่สังเกตเห็นกับพบว่าแบงก์ชาติซึ่งมีหน้าที่ในการปกป้องค่าเงินบาทโดยตรง กลับไม่ทำอะไรและรัฐบาลก็นิ่งเฉย เพราะครั้งนี้เรามีคอลลาร์อยู่ในมือ ก็อาจจะแปรเปลี่ยนเอาไปลงทุนหรือส่งเสริมเอกชน รวมทั้งการสนับสนุนให้มีการรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรม แม้กระทั่งชำระหนี้ต่างประเทศส่วนยังไม่ได้ชำระคืนก็สามารถทำได้ แต่ยังไม่มีการดำเนินการใดๆ

"นักเศรษฐศาสตร์ทุกคนก็มีคำถามเหมือนกันว่าทำไมรัฐบาลถึงไม่ทำอะไรเลย และเราก็เข้าใจว่ารัฐบาลนี้เป็นรัฐบาลทหารที่มีความเข้มแข็ง แต่การมีความเข้มแข็งก็ต้องไม่ทิ่มหรือไม่ทำอะไรเลย"

สุวิทย์ เมษินทรีย์

แกนนำทีมเศรษฐกิจ กลุ่มรวมใจไทย

'การแก้ไขจริงกับทฤษฎีไปด้วยกันไม่ได้'

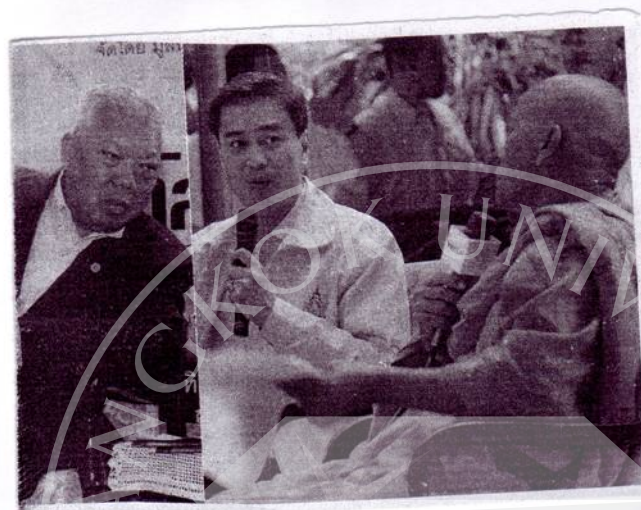
การให้ความสำคัญเฉพาะปัญหาค่าเงินบาทแข็งค่า ไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทางภาครัฐควรพิจารณาในส่วนของการรวมเศรษฐกิจ ทั้งในส่วนเศรษฐกิจระดับพื้นฐานของประเทศที่มีความอ่อนแอมาก และสถานการณ์เศรษฐกิจระดับโลกซึ่งจะต้องมองไปพร้อมกัน

"ผมไม่อยากกำหนดทางแก้ไขเป็นแบบข้อๆ เพราะบางครั้งแนวทางแก้ไขจริงกับทฤษฎีมันไปด้วยกันไม่ได้ เป็นเพียงแค่ข้อเสนอ แต่ฝ่ายที่ดำเนินการแก้ไขปัญหาจริง คือ ธปท. และต้องอาศัยจังหวะและความเหมาะสม ดูภาพรวมหลายๆ ด้าน ทางที่ดีควรปรับระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ให้อุตสาหกรรมภาคเป็นเข็มทิศชี้้นำให้เศรษฐกิจจุลภาค อาทิ สถาบันการเงินและองค์กรเอกชนเดินไปอย่างถูกต้อง เชื่อว่าทางภาครัฐและหน่วยที่เกี่ยวข้องเดินมาถูกทางแล้ว แต่อาจจะยังไม่ถูกจังหวะและเอาใจช่วย"



(ต่อ)

จากหนังสือพิมพ์มติชน ปีที่ 30 ฉบับที่ 10852 วันจันทร์ที่ 26 พฤศจิกายน 2550 หน้า 1



ประชุมกัน - นายสมัคร สุนทรเวช หัวหน้าพรรคพลังประชาชน และนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ขึ้นเวทีประชุมกัน "การเมืองเรื่องศีลธรรม" คณะผู้จัดงาน ที่ทางมูลนิธิวัดสวนแก้ว จัดขึ้นที่วัด เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน



▲ **ติลาเด็ก** นายสุวิทย์ คุณกิตติ หัวหน้าพรรคเพื่อแผ่นดิน ช่วยหาเสียงขอคะแนนให้กับผู้สมัคร ส.ส.กทม. เขต 1 ถึงชั้นลงทูนโซ่ติลาว่าร้ายระบอบไทยเถิก ซึ่งเป็นกิจกรรมยอดคนของมูลนิธิผู้สูงอายุที่นำออกกำลังกายที่สวนลุมพินี.

จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปีที่ 58 ฉบับที่ 18198 วันอาทิตย์ที่ 18 พฤศจิกายน 2550 หน้า 1

‘เทพเทือก’แหวกม่านปร ตัน ‘มาร์ค’ ขึ้นนาย

เป็นธรรมเนียมของการเลือกตั้ง ส.ส. ที่หัวหน้าพรรคต่างพากันมุ่งหวังจะได้เป็น “นายกรัฐมนตรี” การเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นในวันที่ 23 ธันวาคมนี้ก็นั่น ทั้ง สมักร สุนทรเวช หัวหน้าพรรคพลังประชาชน อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ สุวัทย์ คุณกิตติ หัวหน้าพรรคเพื่อแผ่นดิน ก็ได้ประกาศต่อสาธารณชนว่าจะขออาสาเป็นหัวหน้า

พรรคได้ย้อนดูประวัติศาสตร์การเมืองไทย มองกันที่ยุคที่เริ่มมีพรรคการเมือง หลังยุคเผด็จการทหาร ปี 2518 เป็นต้นมา

ประเด็นทางการเมืองไทยที่เป็นมา นายกรัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งนั้น จะต้องมาจากพรรคการเมืองที่ได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้ง

ไม่ว่าจะเป็น น.ร.ว.สหายี่ ปราโมช นายกรัฐมนตรีปี 2518 ในฐานะหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ที่ชนะเลือกตั้งด้วยจำนวน ส.ส. 72 คน ชนะพรรคธรรม

คอม ที่ได้ลำดับสองด้วยจำนวน ส.ส. 45 คน และกลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งในการเลือกตั้งเมื่อ 4 เมษายน 2519 ด้วยจำนวน ส.ส.ทั้งสิ้น 4 คน ที่ทั้งสองเพื่อพรรคชาติไทยที่ได้ 56 คน

พล.อ.สุชาติ ยุธะวัน นายกรัฐมนตรีจากการเลือกตั้งเมื่อ 24 กรกฎาคม 2531 ด้วยจำนวน ส.ส. 87 คน หลังจาก พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์

หรือแม้แต่ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ที่นำพรรคความหวังใหม่เอาชนะพรรคประชาธิปัตย์ ที่นำโดย ชวน หลีกภัย ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ด้วยจำนวน ส.ส.เสียงเดียว 125-123 คน นาย

นี้ก็ยอมที่จะหลีกทางให้สิทธิ พล.อ.ชาติชายจัดตั้ง

พรรค

หากจะมีนายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้มาจากพรรคการเมืองที่กุมจำนวน ส.ส.มากที่สุดไปแล้ว ก็จะเป็นว่า นายกรัฐมนตรีจากคนนอก ไม่ได้เป็น ส.ส. เช่น

พล.อ.เปรม ที่ได้รับเชิญจากบรรดาพรรคการเมือง



สุเทพ เทือกสุบรรณ

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

หรือไม่แล้วก็เป็นนายกรัฐมนตรีที่มาจาก ส.ส. แต่ก็เป็นกรณีการเปลี่ยนแปลงกลางวาระของสภาผู้แทน

ราษฎร ที่เห็นเด่นชัดคือ การขึ้นมายุ่งรัฐบาล “ชวน 2” หลังจาก พล.อ.ชาติชายประกาศลาออกจากตำแหน่ง

นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2550 ซึ่งเป็นที่มาของตำนาน “งูเห่า” จากปฏิบัติการจับตัว

ส.ส.พรรคประชากรไทยของ สมักร สุนทรเวช หัวหน้าพรรคประชากรไทยขณะนั้น จากฝีมือของ

พล.อ.สนั่น ขจรประศาสน์ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ในขณะนั้น

และก่อนหน้านั้น ในปี 2518 ที่ น.ร.ว.ลี้กฤษณ์ ปราโมช สร้างตำนานเป็นนายกรัฐมนตรีด้วยจำนวน ส.ส.ในมือ 18 คน หลังจากพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งจัดตั้งรัฐบาลด้วยคะแนนเสียงไม่เกินกึ่งหนึ่ง ถูกสภาผู้แทน

ราษฎรลงมติไม่ไว้วางใจในวันแองโกลโยบาย

๖๖ วันนี้ จากคำให้สัมภาษณ์ของ สุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์

การเมืองไทยอาจจะมี “ตำนานใหม่” เพิ่มขึ้นในหน้าประวัติศาสตร์

สุเทพประกาศชัดว่า “หากพรรคพลังประชาชนชนะการเลือกตั้งกับพรรคประชาธิปัตย์แบบสูสี เราจะ

ไม่ยอมให้พรรคพลังประชาชนจัดตั้งรัฐบาล เพราะเสียงที่ชนะไม่เด็ดขาด

“พรรคประชาธิปัตย์จะสู้ โดยรวบรวมเสียงในสภาให้ได้มากที่สุด แต่หากเสียงไม่พอที่จะตั้งรัฐบาลได้ก็พร้อมที่จะยอมรับ”

อะไรก็แรงบันดาใจอีกๆ ของขุนพลใหญ่ 58 ปี คนนี้คิด “แหวกม่าน” ประเพณีการเมืองไทย

จะเป็นเพราะความมั่นใจในผลการสำรวจส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในส่วนที่พรรคประชาธิปัตย์ร่วมกับ

“บุคลากรภายนอก” ที่ชี้ให้เห็นความนิยมในตัว

ะเพณี !!!

(ต่อ)

ยภฯ

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ที่เพิ่มขึ้นจากเดิมหรือไม่

หรือมันใจในผลการสำรวจของพรรคว่าจะได้จำนวน ส.ส.มากขึ้น ที่เคยทำให้สุเทพออกมาประกาศก่อนหน้านี้ว่า พรรคประชาธิปัตย์จะได้ ส.ส.ในภาคใต้ร่วมกับกรุงเทพในจำนวนเท่ากับจำนวน ส.ส.ที่พรรคพลังประชาชนจะได้รับในภาคอีสาน ทำให้การเลือกตั้งครั้งนี้จะตัดสินกันที่ภาคเหนือและภาคกลาง

แต่ก็ต้องไม่ลืมว่า ในการเลือกตั้ง ส.ส. "โพธิ์" ที่ว่าแม่นๆ ก็แตกตั้ง "โพธิ์" มาหลายครั้งแล้ว

หรืออาจจะเป็นความต้องการลึกๆ ของสุเทพ ที่อยากจะได้ชื่อว่าเป็น "นักบินนายภฯ" อย่างที่ นายเสนาะ เทียนทอง หัวหน้าพรรคประชาชาติ ได้รับมา 3 ครั้งแล้วบ้าง

หรือเป็นเพราะกลัวผลแห่งความขัดแย้งภายในพรรคประชาธิปัตย์ที่เริ่มแห่ง จะปรี๊ดขึ้นมาอีกครั้งหรือไม่ หากนายอภิสิทธิ์จะกลายเป็นผู้นำพรรคร่วมฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร สมัยที่ 2

หรือว่าอาจจะเป็นทุกๆ เหตุผลดังกล่าวก็เป็นได้

หรือแท้จริงแล้ว ไม่ได้มีอะไรมาก เพียงแค่ต้องการส่งสัญญาณทางการเมืองไปถึงหลายๆ คนที่อยู่ต่างพรรคเท่านั้นเอง ?

แต่ไม่ว่าจะเป็นไปด้วยเหตุผลอะไรก็ตาม

หลังการเลือกตั้งครั้งนี้ ก็ชัดเจนแล้วว่าไม่ว่าพรรคประชาธิปัตย์จะชนะการเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม

หากชนะก็จะตั้งรัฐบาลตามปกติวิสัย โดยจะไม่ร่วมกับพรรคพลังประชาชน

แต่หากเป็นการแพ้ด้วยจำนวน ส.ส.ที่เฉียดฉิว ขุนพลของพรรคที่ชื่อ สุเทพ เทือกสุบรรณ ก็จะได้เดินทางไปประสานสืบทอด เพื่อดันให้ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรค ขึ้นนั่งเก้าอี้นายกรัฐมนตรีสมัยนี้อีก

งานนี้ คนที่ต้องคอยระวังให้ตีเห็นจะไม่พ้น สมักรสุนทรเวช

เพราะครั้งนี้ อาจจะต้องเจ็บซ้ำ เจอตำนาน "งูเห่าภาคสอง" ซ้ำอย่างเดิม ที่ยังกลัดหนองไม่หาย...

**“ชุม”...
ให้หะ
ฟ๑๓**

ตั้งสติก่อนเข้าคูหา

เหลืออีกเพียง 2 วันเท่านั้น วันเลือกตั้ง 23 ธันวาคมก็มาถึง...และ ก็เหลือวันนี้อีกแค่วันเดียวเท่านั้นที่ผมจะเขียนชักชวนให้ท่านผู้อ่านไปใช้สิทธิใช้เสียงดังที่เกริ่นล่วงหน้าเอาไว้ เพราะผมไม่แน่ใจว่าไปเขียนเชิญชวนในวันรุ่งขึ้น ซึ่งเป็นวันเลือกตั้งก่อนเลือกตั้งจะไปติดกฎหมายหมิ่นชื่อนะของ กกต.เข้าบ้างหรือไม่ ด้วยเหตุนี้ คงต้องขออนุญาต ทั้งเขียนเชิญชวน และเขียนฝากความห่วงใยต่างๆไว้เสียตั้งแต่วันนี้เลย

ผมขอเริ่มจากความกังวลใจเสียก่อนนะครับ เพราะหลังจากที่มานั่งทบทวนดูแล้ว ผมมีความกังวลใจ 2 เรื่องใหญ่ๆด้วยกัน

เรื่องแรกเป็นความกังวลทั่วๆไปในภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะวิธีการ และขั้นตอนในการใช้สิทธิใช้เสียงรวมไปถึงข้อห้ามข้อระวัง ที่มีมากมาย ข้อสั่งที่มีเขียนบนเสียงวิจารณ์มาโดยตลอด

คำถามเราไม่ทำอะไรยุ่งยากมากนักในอดีต ที่น้องประชาชนท่านยังไปกานัล กรอกผิด ทำให้บัตรดีเป็นบัตรเสียอยู่เนืองๆ

สำหรับคราวนี้ซึ่งผู้ยากกว่า อาจจะทำได้เหมือนประชาชนวัยหนุ่มสาวมากขึ้นและผิดพลาดมากขึ้น

ขอให้ตั้งใจให้ดีๆ ศึกษาขั้นตอนให้รอบคอบด้วยความใส่ใจ อย่าว่าม่อป๋ารื้อจิ้งงี อย่าไปประมาทธรรมณั้ได้โปรด...เช่นเจ๊กบัตรหรือจะเจวจนบัตรชำรุดเป็นอันขาด โทษถึงติดคุกติดตะรางเขี้ยวมากครับ

นอกจากนี้ ยังมีโทษ หรือข้อห้ามอื่นๆ ที่พี่น้องวังอีกหลายอย่างก็ขอให้ระวังกันให้ดีๆ เพราะพลาดไปแล้วเป็นเรื่องถึงตำรวจ ถึงศาล จะกลายเป็นเรื่องใหญ่เสียเปล่าๆ

โดยเฉพาะการจ่ายเงินหรือรับเงินข้อเสีย...ส่วนี่ผู้ที่ไม่ได้คะแนนบัตรนี้บอกจะก่อน เพราะจะผิดทั้งคนให้คนรับเลยละ

ข้อกังวลข้อที่สอง...เป็นข้อที่หนักหนาว่าข้อแรก เพราะเป็นความกังวลใจแห่งของผลดีของการเลือกตั้ง เมื่อผ่านวันที่ 23 ธันวาคมไปแล้วก็อย่างที่ทราบๆกันนั่นแหละครับว่า การเลือกตั้งคราวนี้แบ่งเป็น 2 ชั่วโมงเพื่อออกเสียง...แม้จะมีพรรคการเมืองหลายพรรค แต่ต้องห้ามแล้วก็จะเหลือเพียง 2 ชั่วโมง

ไม่ว่าชั่วโมงไหนได้เป็นรัฐบาล ก็จะมีปัญหาผู้ยากตามมมา...โดยเฉพาะการเผชิญหน้าและการขัดแย้งคงจะมืออยู่ต่อไป

ข้อกังวลข้อนี้ คงยากที่จะแก้ไขได้เพราะพี่น้องประชาชนจำนวนมาก ท่านตัดสินใจของท่านไว้ล่วงหน้าแล้ว

ผมขอเริ่มจากความขัดแย้งพื้นฐานแบ่งความชอบพรรคการเมืองเป็น 2 ฝ่าย 2 ชั่วโมง เป็นปกติอยู่แล้ว

ผมจึงไม่คาดหวังอะไรมากนัก นอกจากจะสวนมาด้วยวามของให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย โดยเฉพาะพระสยามเทวาธิราชท่านช่วยคุ้มครองดูแลอย่าให้อายุขัยของผมจะเกิดขึ้นในภาคกลางหน้า เป็นความขัดแย้งที่รุนแรง จนนำไปสู่ความเสียหายใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติก็แล้วกัน แต่ที่อย่าลืมดูปฏิบัตการไว้ว่า อย่างเพิ่งไปวิตกกังวลหน้า...แม้จะรู้สึกกังวลแค่ไหน ก็ควรเก็บเอาไว้ก่อน

๗ วันนี้พ่วงนี้ะวันนี้ ขอให้เราคิดถึงสิ่งดีๆ นึกถึงความสุขความปิติที่จะได้กลับคืนสู่ระบอบประชาธิปไตยกับอีกครั้งหนึ่ง

แม้การเลือกตั้งจะไม่ใช้เครื่องมือเพียงอย่างเดียว ของระบอบประชาธิปไตย...แต่การเลือกตั้งก็เป็นเครื่องมือที่ทั่วโลกยอมรับ เพราะฉะนั้น ก็คงต้องเชิญชวนให้พ่อแม่พี่น้องทั้งหลายไปออกเสียงเลือกตั้งกันให้มากๆ ในวันอาทิตย์ที่ 23 ธันวาคมนี้

พอเลือกตั้งเสร็จก็เตรียมเนื้อเตรียมตัว คิดตามผลการนับคะแนนที่สถานีโทรทัศน์ต่างๆจะจัดขึ้นทุกสถานี

ผลอย่างเป็นทางการอาจจะรู้ช้าหน่อย แต่อย่างน้อยไม่เป็นทางการน่าจะพอมองเห็นในกลางดึกวันอาทิตย์หรือไม่ก็เช้าวันจันทร์

สรุปว่า ขอให้ท่านผู้อ่านทุกท่านใช้เวลา 2 วัน จากนี้ไปให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

ไปหาข้อมูล ไปหาความรู้เรื่องวิธีการเลือกตั้งตามเขตต่างๆ ซักซ้อมกันไว้ก่อนให้คล่องแคล่ว จะได้ไม่เกิดผิดพลาด

ขณะเดียวกัน ขอให้ทุกท่านอีกครึ่งว่า จะเลือกใคร พรรคไหน ก่อนตัดสินใจขั้นสุดท้าย

ผมยังเชื่อว่า การตัดสินใจของพี่น้องประชาชน โดยยึดความบริสุทธิ์เป็นที่ยึดและโดยไม่รับอามิสสินจ้าง—ไม่ว่าจะออกมาอย่างไร...ก่อนจะบังเกิดผลดีแก่ประเทศชาติและระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยอย่างแน่นอนครับ.

“ชุม”

จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปีที่ 58 ฉบับที่ 18231 วันศุกร์ที่ 21 ธันวาคม 2550 หน้า 5



จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปีที่ 58 ฉบับที่ 18198 วันอาทิตย์ที่ 18 พฤศจิกายน 2550 หน้า 5

[illegible]

